

Lille menneske - stor straf?

En psykologisk undersøgelse af børn som pårørende til indsatte

**AALBORG
UNIVERSITY**

Rapportens samlede antal tegn
(med mellemrum & fodnoter): 113.085
Svarende til antal normalsider à 2400 tegn: 47,1
Antal bilag: 1

Nanna Maria Christensen: 20184050

Vejleder: Tia G. B. Hansen

10. Semester, Psykologi,
Speciale

Aalborg Universitet
Dato: 30. Maj 2025

Abstract

This project examines how Danish children with incarcerated parents articulate the absence of their parent, and to what extent this absence can be understood as an ambiguous loss. The project further explores how the concepts of ambiguous loss, disenfranchised grief, empathic failure, and stigma can be used to understand the psychological consequences of parental incarceration in a Danish context. Through a thematic analysis of narrative interviews from a podcast, the study identifies key emotional experiences among the participants. The children's stories reveal a unique form of emotional tension and uncertainty, as the incarcerated parent is still alive but inaccessible in everyday life. The loss is not final, yet the child is unable to engage in a clear grieving process. In several cases, the absence of the parent is normalized as a strategy. The emotional burden is intensified by a lack of recognition from the surrounding society, making the grief invisible and unacknowledged. In this way, the children's sorrow becomes a private and often wordless experience. In several cases, the absence of the parent is normalized as a survival strategy. Children adapt by taking on adult responsibilities and emotionally supporting the remaining parent, while suppressing their own emotional needs. The emotional burden is intensified by a lack of recognition from the surrounding society, making the grief invisible and unacknowledged. In this way, the children's sorrow becomes a private and often wordless experience. The analysis also points to experiences of stigma. Children describe being labelled or judged because of their parent's actions, which leads to withdrawal, secrecy, or changes in social behaviour. In some cases often identified primarily as "the child of the imprisoned parent", rather than as individuals with their own needs. In some cases, children report being met with silence or even harmful remarks when they disclose their parent's incarceration. These situations reflect a failure of empathy, where adults do not meet the child's need for safety, understanding, and validation. The findings suggest that traditional models of grief are insufficient to understand the complex emotional realities faced by children with incarcerated parents. A broader psychological and social framework is needed to capture the ongoing, uncertain, and often unspoken nature of their loss. There is a clear need for safe environments where these children can share their stories without shame and receive support that validates both their experiences and emotions.

Indholdsfortegnelse

INDLEDNING	1
PROBLEMFORMULERING	3
PRÆCISERING OG AFGRÆNSNING AF PROBLEMFORMULERINGEN	4
METODOLOGI OG METODE.....	5
EMPIRISK DATA OG DELTAGERE	6
DEDUKTIV TILGANG	6
NARRATIVER.....	7
TEMATISK NARRATIV ANALYSE.....	8
TEORI-REDEGØRELSE	18
TVETYDIGT TAB	18
MISKENDT SORG.....	20
EMPATISK SVIGT.....	21
STIGMATISERING	22
TEORETISK RAMME: VALG OG RELEVANS	23
ANALYSE	24
SORG	25
STIGMATISERING/FRYGT FOR OFFENTLIG AFVISNING.....	29
AT LEVE MED EN FORÆLDER I FÆNGSEL - NORMALISERING, TABU OG SORG I DET SKJULTE.....	33
SOCIAL STØTTE OG FORSTÅELSE.....	36
DISKUSSION	38
DISKUSSION AF ANALYSEN.....	38
DISKUSSION AF DEN DEDUKTIVE TILGANG	41
DISKUSSION AF DEN TEMATISKE NARRATIVE ANALYSE.....	42
DISKUSSION AF DATAMATERIALE	43
DISKUSSION AF REFLEKSIVITET OG EGNE ERFARINGER	44
KONKLUSION	45
PENSUMOPGØRELSE.....	47
REFERENCELISTE.....	50

Indledning

Danmark er et land der, som i de fleste lande, er indrettet således, at samfundet søger at straffe dem, der måtte bryde loven. Vi søger mod retfærdighed og retsvæsenet skal sikre, at skyldige dømmes og uskyldige går fri. Det er en selvfølge. Men når vi straffer en kriminel, der ovenikøbet er forælder, så straffer vi flere end blot den indsatte, bogstavelig talt. Familielivet bliver i kortere eller længere tid brudt og særligt børnene til de indsatte bliver ramt.

Ifølge kriminalforsorgens hjemmeside, er det oplyst, at der i Danmark konstant er omkring 4000 børn, der har forældre i fængsel. Det svarer til 5-6 procent af en børneårgang (Kriminalforsorgen, 2024).

Den 18. januar 2023 havde SAVN, som er en organisation for indsatte, deres familier og støtte hertil, kaldt til konference på Christiansborg. Denne konference omhandlede specifikt problematikkerne der omkranser børn af indsatte og på daværende tidspunkt var det første gang, at børnene i denne situation blev sat i forgrunden. Det var børnenes tur, så at sige, til at blive sat fokus på i et større forum. Med de problematikker der på nuværende tidspunkt er blevet oplyst af litteraturen, kan det undre mange, at børnene af indsatte, deres mentale helbred og eventuelle udfordringer der ligger til grund for, det faktum at ”miste” en forælder til fængsel giver.

Et centralt studie af Bocknek, Sanderson og Britner (2009) undersøgte skolebørn med indsatte forældre og fandt, at disse børn udviste symptomer på posttraumatisk stress, herunder skyldfølelse og permanent alarmberedskab. Et centralt fund i deres analyse peger på, at børn af indsatte ofte befinder sig i en følelsesmæssig tilstand, der kan forstås inden for den teoretiske ramme af tvetydigt tab. Studiet fremhæver, at børnene ofte internaliserede deres stress, hvilket kan skyldes manglende social støtte og oplevet anerkendelse af deres sorg. Det konkluderes i dette studie, at fængsling af forælder udgør et tvetydigt tab, der tilvejebringer en komplikation af børnenes evne til at bearbejde deres følelser af sorg. Et andet studie af King et al. (2024) fokuserede på voksne børn af indsatte og anvendte her kvalitative metoder til at undersøge deres sorgoplevelser. Deres studie viser, at også voksne børn af indsatte kan kæmpe med følelsesmæssige eftervirkninger, hvor relationelle forstyrrelser og ændrede familieroller ses som udtryk for den vedvarende uafklarede sorg, de har båret på gennem

deres opvækst. Stigma forbundet med forældrenes fængsling blev ligeledes internaliseret af børnene hvilket yderligere skabte en kompliceret sorgproces.

Et studie lavet i 2006 af Keva M. Miller der undersøgte de psykologiske konsekvenser for børn med en indsat forælder i USA viste, at der kan være langtidssigtende psykologiske effekter eller ligefrem øjeblikkelige neuropsykologiske forandringer for børn med en indsat forælder. Der blev dokumenteret at yngre børn oplevede, at miste deres talefunktion. Børn af indsatte kan potentielt komme til at lide af depression, angst og andre alvorlige emotionelle problematikker, som direkte konsekvens af deres forældres fængsling. Der blev ligeledes fundet, at børn af indsatte rapporterede om symptomer på posttraumatiskstress-syndrom på lige fod med børn, hvis forældre var døde. Undersøgelsen viste også, at børnene til en indsat forælder kan have ”sværere” ved at håndtere det tab, fordi den adskillelse der finder sted på baggrund af en fængsling kan være tvetydig i modsætning til et tab ved dødsfald. Der understreges at børn af indsatte udviser en stor forvirring og ambivalens, da de i højere grad oplever en usikkerhed i hvorledes de skal sørge over tabet af en forælder der er i live, men alligevel følelsesmæssigt og fysisk fraværende. (Miller, K. M. 2006., p. 478).

Flere nyere danske undersøgelser har dokumenteret, at børn hvis forældre afsoner fængselsstaf, ofte oplever betydelige emotionelle og psykosociale belastninger (Andersen, Fallesen & Wildeman, 2018; SAVN, 2023). Disse børn befinder sig i en særlig udsat position, præget af afsavn, utryghed, stigmatisering og en oplevelse af uafklaret sorg. På trods af at forældrene ikke er døde, opleves fraværet ofte som et dybtgående tab - en oplevelse, der netop teoretisk kan forstås inde for rammen af *ambiguous loss* (tvetydigt tab), et begreb udviklet af Pauline Boss (1999), som betegner en form for sorg knyttet til uafsluttede og uklare tab. I teoriafsnittet vil begrebet blive uddybet og fængsling af en forælder falder typisk indenfor en af kategorierne der beskrives indenfor forståelsen af tvetydigt tab. På trods af dette er begrebet og forståelsesrammen herom fraværende i centrale danske undersøgelser af børns oplevelser med fængslede forældre. Eksempelvis tilbyder VIVE-rapporten *Indsat far - udsat barn?* (Andersen et al., 2018) en omfattende kortlægning af børnenes trivsel - og mangel på samme og udviklingsvilkår, men uden eksplicit teoretisering af de følelsesmæssige tab, børnene beskriver.

Motivationen for at undersøge dette emne, tager afsæt i egne erfaringer som barn af en forælder der har været i fængsel. Denne baggrund har givet anledning til en forståelse af, at de psykosociale konsekvenser for børn i sådanne situationer ofte

overses - både i forskning og praksis. Først i mødet med faglitteraturen og en aktiv søgning, blev det tydeligt, hvor begrænset fokus, der har været på dette område gennem de seneste årtier. På trods af et stigende antal studier, der dokumenterer sammenhænge mellem forældres fravær (som følge af fx fængsling) og børns sorgreaktioner og psykiske belastninger (f.eks. lignende mekanismer som ved tab af en forælder gennem død), forbliver den teoretiske sorgforståelse i en dansk kontekst underbelyst. Forskningen peger på en øget sårbarhed blandt disse børn, herunder en forhøjet risiko for psykosocial marginalisering og negative fremtidsudsigter. Alligevel synes dette ikke at afspejle sig i en tilsvarende samfundsmæssig eller politisk opmærksomhed. Den manglende, eller som minimum, underbelyste teoretiske forståelse af sorg, denne gruppe af børn kan opleve i Danmark, når en forælder kommer i fængsel, kan blandt andet belyses ved at inddrage begrebet tvetydigt tab. Ved ikke at anvende begrebet tvetydigt tab risikerer man at overse den dybere psykologiske betydning af forældretabet og den type sorg, som ikke nødvendigvis genkendes af omgivelserne og som derfor ikke legitimeres eller bearbejdes i samme grad som ved fysiske dødsfald.

Problemformulering

På den ene side anerkendes børns sorg i forbindelse med forældres fravær, men der synes at mangle en teoretisk forankring af sorgforståelsen som favner de mere komplekse og tvetydige tabserfaringer. Der fokuseres ofte primært på de ydre vilkår, mens børnenes egne oplevelser og fortællinger om tab i høj grad overses.

Dette speciale undersøger, hvordan danske børn af indsatte oplever og italesætter fraværet af deres forælder i fængsel og hvordan sorg kan forstås gennem den valgte teoretiske sorgforståelse. Med afsæt i de beskrevne amerikanske studier, hvor begrebet tvetydigt tab er anvendt til at beskrive børns oplevelser af uafsluttede og uklare tab, søger dette speciale at belyse, hvordan begrebet kan overføres og anvendes i en dansk kontekst. Formålet er dermed at påvise, at danske børn i lignende situationer oplever en form for sorg som følge af tvetydigt tab, og at denne type sorg bør forstås og anerkendes i højere grad - både forskningsmæssigt og praksisorienteret.

Hvordan italesætter danske børn af indsatte fraværet af deres forældre og i hvilken grad kan det forstås som et tvetydigt tab? Hvordan kan særligt begrebet tvetydigt tab, suppleret med miskendt sorg, empatisk svigt og stigmatisering anvendes til at forstå og belyse de psykologiske konsekvenser af et sådant tab i en dansk kontekst?

Præcisering og afgrænsning af problemformuleringen

I dette speciale afgrænses undersøgelsen og analysen til udelukkende at omhandle danske børn af indsatte forældre. Dette valg er truffet ud fra et ønske om at opnå en kontekstnær og kulturspecifik forståelse af, hvordan fængsling af en forælder påvirker i en dansk samfundsmæssig ramme. En væsentlig del af de eksisterende forskning, jeg har orienteret mig i, er dog baseret på amerikanske forhold og fund. Der tages derfor forbehold for, at de har været kilde til inspiration men kan ikke nødvendigvis generaliseres til danske forhold. I forlængelse heraf tages der eksplicit afstand fra en tilgang, hvor børn af indsatte kan forstås ud fra deres socioøkonomiske baggrund. Der fokuseres udelukkende på børnenes psykologiske oplevelser og følelsesmæssige vilkår. Formålet er ikke at undersøge mentale helbredsdiagnoser eller risikofaktorer i snæver forstand, men derimod at skabe forståelse for, hvordan børn i denne situation navigerer i et emotionelt og socialt landskab præget af tab, ambivalens og tavshed. Med udgangspunkt i begreber som tvetydigt tab, miskendt sorg, stigmatisering og empatisk svigt, er analysens centrale funktion, at belyse hvordan børn oplever den følelsesmæssige konsekvens af, at have en forælder i fængsel. Ikke nødvendigvis som en endelig og afgrænset sorg, men ofte som en vedvarende, uafklaret og sammensat følelsestilstand. På denne baggrund er det vurderet, at den mest hensigtsmæssige dataindsamling findes i eksisterende kvalitative fortællinger, fremstillet i et offentligt og tillidsbaseret medieformat. Jeg har derfor valgt at analysere en række podcastafsnit, hvor børn og unge, som her eller har haft en forælder i fængsel, med egne ord beskriver deres oplevelser. Disse fortællinger præsenteres i en ramme, der muliggør fortrolighed og refleksion, og som samtidig rummer potentialet for, at deltagerne for første gang sætter ord på erfaringer præget af skam, tavshed og følelsen af at være anderledes. At lade analysen tage afsæt i disse narrativer tjener to formål: 1) at sikre en høj grad af autenticitet og dybde i det empiriske materiale. 2) at

sikre, at en fortolkning tager højde for, hvordan børn selv vælger at fortælle og iscenesætte deres historie.

Analysen søger dermed at belyse, hvordan danske børn af indsatte, oplever fraværet af en forælder og hvilke psykologiske konsekvenser dette fravær kan have. Opmærksomheden for dette speciale centrerer sig således om, hvorvidt børn af indsatte i Danmark oplever tvetydigt tab og de psykologiske konsekvenser heraf. Dette undersøges ved analyse af podcast afsnit af danske børn der har en forælder i fængsel. Disse afsnit er taget fra en vinkel hvor de skal udtrykke deres oplevelse med at have en forælder i fængsel. Hvad siger de? Hvad siger de ikke? Specialet er ikke en undersøgelse af deltagernes generelle mentale sundhed, som synes at være veldokumenteret, men en undersøgelse af potentielle belastende situationer og erfaringer med en forælder i fængsel, der måske kan forklares teoretisk med valgte sorgteorier. Med afsæt i ovenstående, skal det ikke underkendes, at danske studier anerkender oplevelsen af sorg for disse børn. Der tales om sorg men dog ikke med en teoretisk forståelse. Nye sorgteori og implementering af disse kan med stor sandsynlighed anvendes til at give en teoretisk forankring. Den sorgteoretiske forståelse anses for at kunne fungere som et vigtigt redskab til at forstå og validere børns oplevelser af uforløst tab, samt til at udvikle mere målrettede interventioner i psykologisk og pædagogisk praksis.

Metodologi og metode

I det følgende afsnit redegøres der for det metodiske og metodologiske grundlag for analysen i specialet. Med udgangspunkt i en deduktiv tilgang anvendes udvalgte teoretiske perspektiver som ramme for analysen af det empiriske materiale. Det empiriske grundlag udgøres af en offentlig tilgængelig podcast, hvor personer med erfaring relateret til fængsling fortæller deres historier. Data består således af personlige narrativer, som belyser oplevelsen af at være barn af en indsat. Da disse fortællinger anses som meningsbærende konstruktioner, der formidler subjektiv erfaring og identitet, anvendes narrativ metode som analytisk tilgang. Konkret benyttes tematisk narrativ analyse, som muliggør en systematisk undersøgelse af de temaer, der træder frem i fortællingerne, samtidig med at fortællingernes struktur og hele form bevares. Denne tilgang gør det muligt at identificere mønstre og betydningsskabelse i deltagernes oplevelser, samtidig med at kompleksiteten i deres levede liv respekteres.

Empirisk data og deltagere

I dette speciale anvendes data fra en offentlig tilgængelig podcast, som empirisk grundlag for analysen. Den udvalgte afsnit i podcasten er frit tilgængelig via digitale platforme og kræver ikke betaling eller brugerlog-in for adgang. Data består af udsagn og fortællinger fra gæsterne, der frivilligt har medvirket i de valgte episoder. De valgte episoder beskæftiger sig med emnet ”barn af en indsat” der er relevante for specialets fokus og informanterne ytrer sig i en offentlig og kommunikerende kontekst, hvor hensigten synes at være, at dele erfaringer med en bred offentlighed. Selvom dataene er offentlig tilgængelige, er der stadig væsentlige etiske hensyn, som skal tages. Ifølge retningslinjer fra APA (American Psychological Association, 2020) skal forskeren tage ansvar for informanternes privatliv, værdighed og eventuelle utilsigtede konsekvenser af sekundær brug af deres udtalelser (APA, 2020, Standard 8.04 & 8.05). Der er derfor taget nogle valg som inkluderer: 1) at anonymisere alle navne på medvirkende personer og værter i transskriptionerne og analyse, 2) omskrivning eller parafrasering af citater hvis disse menes at indeholde særligt personlige og genkendelige træk og 3) begrænsning af analysen til indholdsmæssige temaer og derved ikke analysere stemmeføring og følelser som kunne gøre deltagerne mere identificerbare. Brugen af podcasten sker på baggrund af den vurdering af, at informanterne frivilligt har udtalt sig offentligt med henblik på deling og refleksion, og at analysen ikke udstiller eller forvansker deres udsagn (Svend, M. 2016., p. 457-470).

Deduktiv tilgang

I denne undersøgelse anvendes en deduktiv tilgang, hvilket betyder, at analysen tager sit afsæt i eksisterende teori - i dette tilfælde begrebet Tvetydigt tab. Ud fra denne teoretiske ramme formuleres en række analytiske antagelser, som danner grundlag for tolkningen af det empiriske materiale (Andersen, L & Boolsen, M, 2015, p. 42). En deduktiv tilgang indebærer, at man som forker går til data med en bestemt forståelsesramme, som man ønsker at undersøge nærmere. Man forsøger så at sige, at be- eller afkræfte en forudbestemt hypotese. Den viden der allerede findes indenfor feltet, bruges således som fundament for analysen, hvor man søger at afprøve, nuancere eller udfordre de teoretiske begreber i lyset af den indsamlede empiri. En hypotetisk-deduktiv tilgang handler grundlæggende om at opstille forventninger på baggrund af

teori og vurdere deres holdbarhed gennemanalyse. (Andersen, L & Boolsen, M, 2015, p. 42). Med udgangspunkt i den deduktive tilgang vil analysen tage afsæt i en teoretisk informerede forventninger om, at temaer som stigmatisering, sorg og mangel på social støtte kan være fremtrædende i det empiriske materiale. Disse temaer er udledt af relevant litteratur og fungerer som foreløbige analytiske fokuspunkter og pejlemærker. Analysen er dog samtidig inspireret af principperne for tematisk narrativ analyse, hvilket indebærer en åbenhed over for de meningsbærende mønstre og betydninger af disse, der måtte opstå i fortællingerne på tværs af interviewene. Det betyder, at på trods af, at analysen er guidet af bestemte tematiske forventninger, forbliver denne dog stadig eksplorativ i sin tilgang. Temaer der ikke var forudset, men som viser sig at have analytisk og teoretisk relevans vil derfor om muligt blive inddraget. På denne balancerer analysen mellem teoretiske forankringer og empirisk sensitivitet, der er i overensstemmelse med den tematiske narrative tilgang der vægter både indhold og kontekst i personlige fortællinger.

Narrativer

Ved at analysere med et narrativt perspektiv, kan man opnå forståelse for identiteten bag. Identiteter skal i denne sammenhæng forstås som narrativer og historier individet fortæller sig selv og andre. Disse narrativer fortæller noget om hvem vi er og hvem vi ikke er (Riessman, C. K. 2017., p. 238) Narrativer fungerer således som en ramme for at formidle oplevelser, erfaringer og værdier og de giver mening til, hvem man er og hvordan man forstår sig selv i relation til andre. Ved at anlægge et narrativt perspektiv kan man derfor opnå en dybere forståelse for, hvordan individers identitet formes og udtrykkes gennem fortællinger. I denne kontakt ses identitet som noget, der ikke blot eksisterer i individet, men som bliver skabt og forhandlet gennem de fortællinger, man konstruerer om sig selv og sin omverden. Et narrativ forstås typisk som en struktureret og meningsfuld beretning, der forbinder begivenheder i en sekventiel rækkefølge med henblik på at skabe sammenhæng og forståelse - ikke blot for fortælleren selv, men også for et potentielt publikum (Frost, N. 2021., p. 99). Dette gør narrativer til en central måde, hvorpå vi konstruerer mening med livet og i verden omkring os. Narrativer anses som det redskab vi anvender, for at fortælle om vores verden, vores liv og som sagt, os selv i verden. Ontologisk set, er den verden, livet eller selvet individet sigter efter at formidle gennem et narrativ, konstrueret.

Narrativets betydning bliver medieret gennem det indhold man vælger at inkludere, det sprog der benyttes og funktionen der ønskes at det fortalte skal tjene. (Frost, N. 2021., p. 101)

Fortællingerne eller det narrativ der bliver fortalt, er derfor ikke udelukkende udtryk for en selvstændig virkelighed eller en forenklet dokumentation af livet, men mere en måde at anskue konstruktioner på, der bliver skabt mellem fortælleren og deres ydre verden. Narrativer bliver altså ikke skabt privat, men produceres i konstante sociale interaktioner mellem individer. (Frost, N. 2021., p. 101)

Tematisk narrativ analyse

Den narrative analyse er en samling af metoder der har til formål at analysere og fortolke tekster der indebærer fortællingens form. Handlingssekvenser er i fokus, blandt andet ved at kigge på ”specifikke aktører i specifikke sociale situationer på specifikke sociale tidspunkter” (Järvinen, M., & Mik-Meyer, N. 2017, p. 244). Den narrative analyse er case centreret og forholder sig til disse i modsætning til populationsbase-rede samples og kan på trods, stadig producere resultater der på nogen vis kan generaliseres. Der ønskes at resultatet tilskynder læseren til, at tænke ud over en tekst overflade og nærmere mod en mere overordnet, principiel forståelse. (Järvinen, M., & Mik-Meyer, N. 2017, p. 245)

Den narrative analysetilgang anerkender og betragter historier som værende skabt og brugt af individet, så der kan opstå mening om den verden de lever i. I denne anerkendelse anvendes historier derved som analyseenheder (Frost, N. 2021., p. 99).

Når man udfører en narrativ undersøgelse, er det klart, at indholdet af ”hvad” der bliver sagt eller skrevet er af stor interesse. I den tematiske analyse vil man kigge på indholdet af det sagte, som det centrale fokuspunkt. Med dette skal det forstås som, at måden et narrativ bliver fortalt på, hvilke talestrukturer der anvendes og den lokale kontekst der muligvis var grundlaget for narrativet, er af et minimalt fokus. Den tematiske narrative analyse søger, næsten udelukkende, at fokusere på det fortalte i individets hændelser og oplevelser og ikke ”hvordan” det fortælles. Den indsamlede data vil blive fortolket ud fra tematikker konstrueret af forskeren. Disse temaer kan være influeret af forskerens egen forståelse, et forudbestemt teorigrundlag, det konkrete formål med undersøgelse og andre faktorer. (Järvinen, M., & Mik-Meyer, N. 2017., p. 246-247). Den tematiske analyse anses for at være yderst relevant i denne

sammenhæng, da den er nyttig til at teoretisere på tværs af flere sammenhænge, finde fælles og forskellige tematiske elementer i analysen af de narrativer der bliver dannet fra de forskellige deltagere. Der vil blive taget udgangspunkt i og Riessmans tematiske model for narrativ analyse, som indeholder fire faser i anvendelsen af den tematiske model.

1) **Udvælgelse af undertekst/segmenter.** I denne fase vil alle de afsnit af transskriptionen, der er relevante for forskningsspørgsmålet/problemformuleringen markeres og samlet til en ny fil. Da undersøgelsen er bygget op med et valgt og funderet teoretisk grundlang, vil udvælgelsen af data centrere sig om potentielle relevante narrativer indenfor dette. Det vil sige at da undersøgelsen koncentrerer sig om aspekter der omhandler tabet af en forælder i fængsel og oplevelsen heraf, så er narrativer der omkranser dette nødvendige at anvende i analysen. Behandlingen af de udvalgte undertekster sker uafhængigt af den samlede kontekst i narrativet. 2) **Definition af de tematiske kategorier.** Temaer eller perspektiver vil her blive identificeret på tværs af de udvalgte undertekster. Det kan være i form af enkelte ord, hele sætninger eller flere sætninger tilsammen. Det kan både være kategorier der er foruddefineret ud fra teori, eller temaer der opstår i en grundig og gentagende læsning af underteksterne. Antallet eller formen på de tematiske kategorier har ingen grænser. 3) **Sortering af materialet i kategorier.** Forskellige dele af narrativerne grupperes under de definerede tematiske kategorier ved, at enkelte udsagn og sætninger placeres i relevante kategorier på tværs af narrativerne. 4) **Konklusion.** I den sidste fase vil det narrative indhold, der er fundet i hver tematisk kategori, blive genstand for at kunne beskrive betydningen i indholdet af den narrative tekst. (Frost, N. 2021., p. 108).

For at skabe analytisk transparens og samtidig give et samlet overblik over de dannede analyserende temaer, er der udarbejdet en tabel med afsæt fra Riessmans tematiske model. Modellen har været en inspiration for tabellen. Tabellen tjener som et visuelt redskab, der har til formål at vise, hvordan de enkelte trin i analysen har bidraget til den endelige tabel og hvorledes de gennemgående mønstre på tværs af det empiriske materiale er forstået. Farvekodningen i kolonnen ”tema(er)”, anvendes som et analytisk greb til at fremhæve tematiske fællestræk og sammenfald mellem deltagernes fortællinger. Hensigten med inddragelse af denne tabel, er at understøtte læserens forståelse af, hvordan de meningsbærende elementer i data er blevet tolket i lyset af specialets overordnede problemstilling og teoretiske rammesætning.

Interview med deltager T			
Narrativt uddrag/undertekst	Kode	Tema(er)	Evt kommentar
"Jeg vil sige, at det altid er svært at besøge sin far i et fængsel. Men jeg tror, at ens tankegang bliver normaliseret med tiden. "Okay, herinde sidder min far, og sådan er det de næste par år."	Tilpasser sig situationen. Normalisering af det unormale.	At leve med en forælder i fængsel - Normalisering, tabu og sorg i det skjulte.	
Som ung, når ens pårørende kommer i fængsel, i det her tilfælde min far, var jeg bange for, at folk så ned på mig pga. han sad i fængsel for narko.	Stigmatisering. Frygt for social udstødelse	Stigmatisering/Selvstigmatisering	Denne deltager referer til sin far og senere til papfar. Dette samme person. Vurderer at papfaren har samme funktion som far.
Der var jeg meget nervøs. Jeg var ved at aflyse flere gange, men tænkte: "Okay, det er også sådan nogen, der står i samme situation som mig, så der bliver jeg nok ikke dømt på samme måde som i folkeskolen.	Stigmatisering. Forventning om forståelse.	Stigmatisering/Selvstigmatisering	Vedrørende at skulle møde andre i samme situation.
1) Det var sådan en mærkelig følelse. En blanding af, at jeg var ked af det og skuffet, fordi jeg ikke havde regnet med, at han ikke ville lave noget kriminelt. 2) Og så bare det der med, at han var en del af min hverdag, så det var som om, at der blev taget en del af min hverdag	Skuffelse og skam. Tabet af en vigtig person i sin hverdag. Kollaps i familiære forventninger.	Sorg	Et uddrag der har to dele 1) Følelserne omkring fars handling 2) tabet af ham i hans hverdag.
Det var svært at indfinde sig med "okay min far sidder i fængsel, hvad skal jeg stille op med det?". Især fordi han sad i Norge, så der gik noget tid, før jeg kunne se ham fysisk, og vi havde sådan nogle Skype-	Forvirring over situationen.	At leve med en forælder i fængsel - Normalisering, tabu og sorg i det skjulte.	Dette citat afspejler den klassiske form for tvetydigt tab type 1, hvor personen (faren) er fysisk fraværende men psykologisk nærværende. Barnet oplever en grundlæggende

øpkald med ham i det første lange stykke tid. Jeg tror, at det var det første års tid			forvirring over situationen, fordi tabet ikke er endegyldigt og relationen til faren ikke er afklaret.
Jeg ved ikke, om man kan kalde det en frygt for ligesom at komme ind i et fængsel. Hvordan skal jeg opføre mig og være i et fængsel? Fordi det var ikke noget, jeg havde prøvet før. Men jeg tror, at ens tankegang bliver normaliseret med tiden. "Okay, herinde sidder min far, og sådan er det de næste par år." Men det er selvfølgelig en svær følelse at overkomme, at komme ind og se sin papfar i fængslet.	Normalisering af det unormale.	At leve med en forælder i fængsel - Normalisering, tabu og sorg i det skjulte.	"Men jeg tror, at ens tankegang bliver normaliseret med tiden. "Okay, herinde sidder min far, og sådan er det de næste par år." Dette, med præcis samme ordlyd bliver sagt tidligere i interviewet. Kan tyde på en bestemt måde at forstå fortælle på.
Jeg havde én lærer, som jeg fortalte det til – og han fortalte det så til de andre lærer, at hvis jeg var lidt "off", så var det derfor.	Støtte	Social støtte og forståelse	
1) Jeg havde generelt en kortere lunte og jeg havde brug for flere pauser. 2) Tit sagde min lærer, at du bare kunne smutte ud og ryge, fordi han kunne se på dig, at du ikke skal sidde herinde ret meget længere.	1) Psykisk konsekvens af fængsling. 2) Social støtte og forståelse.	Social støtte og forståelse	Uddrag delt op i to dele. 1) "Kortere lunte" 2) Støtte fra lærerne i situationer hvor følelserne bliver overvældende.
Men jeg tror, at der gik et år til halvandet, før jeg fortalte det til nogen af mine venner. Fordi jeg synes, at det var så tabubelagt. De fleste havde en positiv reaktion, men der var også nogen, der cuttede mig af. Det var nogen, som jeg havde kendt siden starten af folkeskolen. Okay, så bare fordi, at min papfar har lavet noget, så er det mig, forstå mig ret, der skal	Stigmatisering. Skam og stigma der pålægges uden et egentligt ansvar.	Stigmatisering.	

straffes for det?			
Jeg tror, vi nåede at være sammen i to eller tre måneder, før jeg sagde det.	Frygt for stigmatisering.	Stigmatisering.	Vedrørende at skulle fortælle sin kæreste om fængslingen.
"Det ændrer jo ikke på dig". For hun havde jo ligesom kun kendt mig, mens min far sad i fængsel. Så der var jo ikke den store forandring – hverken på hendes syn på mig eller min familie.	Social støtte og forståelse.	Social støtte og forståelse	Referer til noget kæresten har sagt.
F.eks. når jeg ser børn, der har et forhold til deres far. Og når jeg er på arbejde. Eller på vej i skole. Så tænker jeg, at jeg mangler det her i mit liv, da han er den eneste, som jeg har set som en faderfigur.	Tab af vigtig person/faderfigur.	Sorg	
Der er sorg, der er frygt, men jeg tænker, at det hovedsagelige er en frygt for, om han ville gøre det samme igen, når han kommer ud. Men også en skuffelse over, at han har taget det her skridt ind i det kriminelle og sidder i fængsel nu.	Tab af vigtig person. Frygt for gentagende tab.	Sorg	
Men hvor jeg igen tænkte, at okay, det her er også sådan nogen, der står i samme situation som mig, så her bliver jeg nok ikke dømt på samme måde som i folkeskolen.	Oplevelser af stigmatisering. Forventning om fælles konsensus.	Stigmatisering.	Vedrørende at mødes med unge i samme situation.
Det var normale unge mennesker.	Oplevelse af stigmatisering. Behov for at retfærdiggøre fælles oplevede livssituation.	Stigmatisering.	Vedrørende unge i samme situation.
I takt med alt det her med, at han røg i fængsel, så følte jeg også selv, at jeg blev mere voksen. Jeg har et ansvar overfor min mor, når hun f.eks. har det dårligt over alt det her. Hvis hun havde dage, hvor hun ikke kunne overskue at lave mad, jamen så gik jeg ud og lavede mad. Sådanne opgaver, som forældre normalt har.	Rollebyt. Normalisering af det unormale.	At leve med en forælder i fængsel - Normalisering, tabu og sorg i det skjulte.	
Det bliver sådan normaliseret i ens hoved. At man ikke ser det som et tabu, fordi	Normalisering af det unormale. Social støtte og forståelse.	At leve med en forælder i fængsel - Normalisering, tabu og sorg i det skjulte.	Vedrørende mødet med unge i samme situation.

her er det nogen, der står i præcis samme situation.			
Det er det her med, at man kan lægge ansvaret fra sig og, forstå mig ret, være et barn igen, hvis man kan sige det på den måde.	Lettelse	Social støtte og forståelse	Vedrørende mødet med unge i samme situation.
Jeg glæder mig, men har også noget frygt omkring, om han er den samme, når han kommer ud. For jeg har hørt flere historier om, at folk ændrer sig rimelig meget af at sidde i fængsel. Men udover dén frygt, så glæder jeg mig egentlig til at han kommer hjem og bliver en del af min hverdag.	Forventning om at alt bliver som før. Frygt for gentagende tab (Psykisk fraværende)	Sorg	

Interview med deltager C			
Narrativt uddrag	Kode/koder	Tema(er)	Evt kommentarer
Det kommer ikke til at være nemme dage, alle de dage, at du har en, der sidder i fængsel, som du savner, elsker og holder af. Der er jo altid den følelse af længsel til sine forældre. At man savner dem	Afsavn. Normalisering af "tabet".	Sorg	Dette sagt på en måde, hvor modtageren skal bruge hendes erfaring.
Det jeg husker, som den følelse, der gik mest igen, det var glæde. Glæden i at få lov at se ham. Så hen ad vejen blev det konverteret til had og meget sur og meget skuffet, grædende, da jeg virkelig forstod, at jeg havde brug for ham. At jeg havde brug for, at der var den her person, der faktisk ville tage sig af mig, og han burde være herude og se mig få min hue på, og se mig blive kæresten med nogen, og se mit hjerte blive knust for første gang, og holde om og fortælle mig, at det nok skal gå det hele. Men det gjorde han ikke. Han var der ikke. Og de ting kunne jeg rigtig godt tænke mig, at han havde været med til. Passe på mig og sige, at det nok skulle gå.	Sorg i fortiden, nutiden og formentlig også fremtiden.	Sorg	Overgange i følelserne i takt med at virkeligheden og hverdagen går videre uden ham. Savn bliver forstærket - alt det han går glip af og alt det jeg får glip af.
Så alt det, jeg har haft mulighed for at gøre med min mor og mormor, det er nok de der kerneminder, som aldrig kommer til at	Mangel af fars tilstedeværelse. Grundoplevelse af tabets karakter. (Han manglede)	Sorg	

forsvinde. Desværre har jeg ikke så mange af dem med min far.			
Altså i de rigtig første mange år, jeg besøgte min far i fængslet, der har jeg ikke kunne tænke mig, at det var noget, der påvirkede mig som sådan. Fordi det, jeg kom over til, det var en stor legeplads, der var snolder og der var sodavand. Så det har ikke rigtig kunne påvirke mig i den forstand, på den måde, indtil jeg bliver ældre og forstår, hvad konceptet et fængsel er.	Normalisering af det unormale.	At leve med en forælder i fængsel - Normalisering, tabu og sorg i det skjulte.	Hvor ligger fokuset for et lille barn.
Første uge inde i 0. klasse, hvor vi skal have første forældre med. Og alle står med deres mor, far og store søskende, og det eneste, jeg kan møde op med, er min mor og søster. Og der ser jeg jo rundt, at der er noget anderledes her, fordi jeg har kun min mor og søster med, men resten har også en far med. Allerede der forstod jeg, at der var noget galt, men jeg kunne ikke rigtig forbyde mig i tankerne, for man er jo fem-seks år gammel, når man starter i skole.	Følelsen af at være unormal/ikke som de andre.	Sorg	Tydelig mangel. Sammenligning med andre uden af kunne placere følelserne.
Jeg følte mig helt vildt stemplet pga. det min far havde gjort, da jeg gik i skolen. Det var virkelig "hende der med faren", "hende, der ikke har en far" eller "hende med faren i fængsel". Det var de tre titler, der kørte mest. "Hun har jo ingen far". Og de andre børn drillede mig rigtig meget med det, fordi børn er jo hudløse.	Stigmatisering. Offentlig udskammelse på baggrund af fars valg.	Stigmatisering/Frygt for offentlig afvisning	
Jeg blev meget hurtigt stemplet på den skole, jeg skulle gå på i starten. Og der blev jeg beskyldt for at stjæle alt, der forsvandt på hele den årgang. Jeg blev meget isoleret for andre børn, fordi jeg måtte ikke lege med dem. De ville ikke have, at jeg trådte ind i deres hjem	Stigmatisering. Offentlig udskammelse på baggrund af fars valg.	Stigmatisering/Frygt for offentlig afvisning	Her ses både stigmatisering men og afvisning af empati fra de andre børns forældre. Denne afvisning kan være blevet overført til børnene. Forstærkelse
...og så blev jeg enig med mig selv om, i en meget ung alder, at jeg hellere ville være mig selv, end at have alle de her fordomme, så jeg isolerede mig selv. Og det er selvfølgelig noget, der ligger dybt i mig endnu, at folk	Selvisolation. Konsekvens af stigmatisering.	Stigmatisering	

kunne tænke sådan om et menneske, de slet ikke kender.			
Jeg var syv år gammel og kunne tredjegradsligninger. Jeg nørkede jo med, da han stadig var forbillede for mig. Så jeg glædede mig jo altid til at se, hvad vi skulle den her gang.	Ønske om at alt var som før. At have sin far i hverdagen.	At leve med en forælder i fængsel - Normalisering, tabu og sorg i det skjulte.	Vedrørende at besøge ham i fængsel og hvad de blandt andet lavede under hendes besøg.
En af de her gamle mænd siger til mig, at hvis din far nogensinde stikker af igen, så skyder vi ham. Og jeg har aldrig nogensinde været, altså jeg var hysterisk, da jeg kom ind til ham. Jeg græd, og jeg løb hen i armene på ham og sagde, du må aldrig flygte igen, for de slår dig ihjel, og så kan du ikke være min far mere. Jeg husker det så tydeligt i dag.	Frygt for at miste permanent.	At leve med en forælder i fængsel - Normalisering, tabu og sorg i det skjulte.	En frygt for et barn der ikke kan finde meningen i en allerede ødelæggende situation. Denne kommer under tema "at leve med en forælder i fængsel.." Dog er hendes oplevelse, med en trussel værd at have in mente.
Jeg var ikke rigtig den der person, der var så meget sammen med de andre. Jeg ville hellere være ude i naturen, spille musik og være sammen med min mormor. Det brugte jeg rigtig meget tid på.	Selvisolation. Søger mod trygge steder, uden mulighed for fordømmelse.	Stigmatisering	
Hvis jeg kunne have mødt mig selv, da jeg var 10 år gammel, så ville jeg fortælle mig selv: uanset hvad der kommer til at ske i dit liv, så skal du holde ved din musik. Det var der, der reddede dig ud af de rigtig grimme situationer. Det var ikke voksne, det var heller ikke instanser. Det var musikken. Det var det, du var så passionerede omkring og som du åndede og levede for. Det var det, der reddede liv dit.		At leve med en forælder i fængsel - Normalisering, tabu og sorg i det skjulte.	
1) Hun har jo både været min søster, min veninde, min bedste veninde, min værste veninde. Hun har været det hele. Hun har været der til alle de grimme ting og alle de gode ting. Og hun har bare været den der person, som jeg havde manglet fra	Social støtte og forståelse. Stigmatisering og konsekvenser af fars valg.	Social støtte og forståelse/Stigmatisering	Uddrag i to dele. 1) social støtte og omsorg fra storesøster. 2) stigmatisering og konsekvenser af andres valg.

instanserne af. Den person har hun været. Og jeg synes, det er rigtig vigtigt, at alle børn får sådan en person. Så det er virkelig vigtigt at have nogle personer, og det er også derfor, jeg synes, det er ærgerligt, at man kan blive tabt så meget i systemet. 2) Det er jo ikke meningen, at dine børn skal bøde, for at du sidder i fængsel.			
Altså, du mister jo din uskyldighed. Det er ligesom at bide i æblet i Adam og Eva. Det er det sekund, at de spiser af kundskabens træ. Der bliver de jo forvist fra paradiset. Og paradiset er barndommen.	Barndommen og uskylden synes taget fra hende.	Sorg	
Man bliver mere omsorgsfuld over for sine forældre. Man bliver måske mere beskyttende over for sine forældre, fordi man er bange for, at den anden forældre nu også bliver taget væk fra en. Så man passer på dem, og man vil sørge for, at de er glade, og man kan se i deres øjne, at de er bare lige så tabt som en selv.	Rollebyt. Frygten for at miste på ny.	Sorg	
Men vi skal have det til at fungere på en eller anden måde, fordi vi skal videre. Vi kan ikke hænge os i fortiden, for hvis vi bliver ved med at hænge os i fortiden, så ender vi måske med, at enten kommer vi ikke videre, vi får ikke bygget et nyt liv, vi kan ikke leve videre med de ting, som der er sket. Og dvæle i den her uvished om, hvornår han kommer ud igen, eller han kommer ud igen.	Måden hvorpå mening kan findes. En måde at undgå ubehag og leve på trods. Uafklaret sorg.	Sorg	
Interview med deltager N			

(- og mor)			
Narrativt uddrag	Kode/koder	Tema(er)	Evt kommentarer
Nogle gange føler jeg, at folk bare har det hele, mens vi ikke har så meget, som andre. At de bare kan have en far at lege med, hvilket jeg ikke har.	Afsavn og mangel på en vigtig person. Misundelse på det opfattede "normale" familieliv.	Sorg	
Ikke den her gang. De andre gange ja, men ikke den her gang. Jeg er bare ikke klar til det endnu.	Frygt for stigmatisering. Skam.	Stigmatisering/frygt for offentlig afvisning	Vedrørende valg om ikke at fortælle i skolen, at far igen er blevet fængslet.
Det har været meget rart, at min klasselærer vidste det. Nogle gange har vi haft nogle samtaler, hvor vi taler om det, og så bliver det lidt bedre.	Støtte. Lettelse	Social støtte og forståelse	
Altså, jeg er stadig ret sur på ham, men det kan ikke helt komme ud, at man skal sige, at han har været total dum. Nogle gange tænker jeg, at det er kedeligt for ham at sidde i det lille rum og tænke på, at vi er derhjemme.		At leve med en forælder i fængsel - Normalisering, tabu og sorg i det skjulte.	
Da han havde siddet i fængsel i fem år, så syntes jeg, at det var normalt. Så da han kom hjem, syntes jeg, at det var helt mærkeligt.	Normalisering af det unormale. Forvirrede følelser der omfatter relationen.	At leve med en forælder i fængsel - Normalisering, tabu og sorg i det skjulte.	
For det bliver jo et problem, hvis vores hund ikke kan lide ham.	Tankevirksomhed der omkranser en overført betydning.	At leve med en forælder i fængsel - Normalisering, tabu og sorg i det skjulte.	Vedrørende når far kommer hjem og at hunden ikke kan kende ham.
Vi har jo fået simpelthen så meget støtte helt tilbage fra børnehavetiden og nu op til skolen af skoleledere og andre forældre, at alle husker på, at det ikke er børnenes skyld. Det er jo ikke børnene, der har gjort noget her. Det er forældrene, som har taget et valg, og det kan børnene ikke stå til ansvar for.		Social støtte og forståelse	Uddrag fra Mor.
Det har været rigtig godt at få sine følelser ud og ord, så man kunne dele det med nogen andre. Alle hjælper hinanden, og der er ingen, der gør grin med at man har en far i fængsel, hvis man oplever det tit.		Social støtte og forståelse/Stigmatisering	Vedrørende at mødes med andre børn der har en forælder i fængsel. Dette møde organiseret af organisationen SAVN.

Teori-redegørelser

I det følgende afsnit præsenteres og uddybes de teoretiske perspektiver, der anses for at være centrale for at forstå, hvordan børn af indsatte kan erfare, opleve og skabe mening med deres livssituation. Formålet er at belyse, hvordan udvalgte teorier kan bidrage til en dybere indsigt i børnenes oplevede virkelighed, herunder deres følelsesmæssige reaktioner, identitetsdannelse og sociale positionering. De teoretiske tilgange fungerer dermed som analytiske redskaber, der kan skabe forståelse for de komplekse dynamikker, som præger børns liv, når en forælder er fraværende på grund af fængsel. Til sidst vil valget og relevansen af den teoretiske ramme blive uddybet.

Tvetydigt tab

Tvetydigt tab (ambiguous loss) er en teoretisk måde at anskue tab og sorg på. Denne måde at anskue tab på, åbner op for, at sorg kan være til stede, på lige fod med, at miste nogen eller noget til døden. Tvetydigt tab kan siges at komplicere sorg, da det i bund og grund er en tilstand, hvor afslutning eller forløsning i en sorg ikke anses for muligt. Denne type af tab kan på mange måder bane vej for både depression, sociale konflikter og angst (Boss, P. 2010. p. 137). Tvetydigt tab refererer til og skelner mellem to typer af tab; 1) psykologisk nærvær med fysisk fravær. At percipere sin nærmeste som tilstedeværende, når denne person er fysisk fraværende (eksempelvis ved soldater der er savnet i tjeneste) og 2) Psykologisk fravær med fysisk nærvær. At perciperer sin nærmeste som fraværende, når denne person er fysisk tilstede (Boss, P. 1999, p. 7). Tvetydigt tab beskrives blandt andet som et uklart tab og vil i den forbindelse kunne afstedkomme en sorg der kan opleves som forvirrende og uforståelig. Det kan opleves som et traumatisk tab, da sorgen ikke har en defineret slutning eller afklaring. Begge typer af tab er derfor ambivalente og kan afstedkomme psykologiske udfordringer og problematikker på baggrund af udefrakommende og ukontrollerbare situationer. Disse kan blokere for en sorgproces og personen der oplever disse typer tab, er eksponeret for, blandt andet, depression og angst. (Boss, P. 1999., p. 7) Boss (1999) beskriver at tvetydigt tab kan føre til flere ting. Det første er, at da tabet kan opleves som uklart kan forvirring opstå og man kan derfor føle sig immobilise-

ret, da mening med situationen ikke kan findes. På baggrund af tabets natur, kan det være svært at finde en tilfredsstillende løsning på problemet (her refereres til tabet) da viden om hvorvidt tabet er endeligt eller midlertidig ikke eksisterer umiddelbart. På baggrund af denne usikkerhed beskrives det, at der typisk responderes med abso-lutheder. Det indebærer enten at: 1) handle og reagerer som om personen var helt væk, eller 2) handle og reagerer som om intet var sket. Ingen af de to handlemønstre synes dog at bringe tilfredsstillelse. Man kan også opleve, at usikkerheden vedrøren-de tabet, kan forhindre en tilpasning til tabet og en reorganisering af regler og roller i relationen. Dette medfører at forholdet og relationen fastfrysnes i samme position, hvis ikke tabet accepteres eller forstås som et tab. Man vil derfor ud fra dette, stadig holde fast i håbet om, at relationen og tingene vil blive som de var før selve tabet og denne mekanisme kan være medvirkende til at forhindre sorgprocessen. (p. 7)

Der er også en meningsløshed i tvetydigt tab, der kan være svær at forholde sig til. Det kan medføre, at ens omgangskreds trækker sig mentalt og fysisk og ikke er i stand til at tilbyde den samme støtte, som hvis der var tale om et dødsfald (Boss, P. 1999., p. 8). Denne meningsløshed vil derfor føre til, at en yderligere forvirring og fastfrysning i en sorgproces finder sted. Man kan yderligere opleve, på baggrund af, at tvetydigt tab er et vedvarende tab, at en fysisk og emotionel udbrændthed kan opstå af en vedblivende usikkerhed (Boss, P. 1999., p. 8).

Der vil med det ovenstående derfor argumenteres for, at de to tabstyper og ambiva-lensen vedrørende tabets natur adskiller sig fra tabet ved et dødsfald. Boss (1999) redegør for, at en sorgproces på flere måder er mulig at påbegynde, på baggrund af et permanent tab og at der er en klar social konsensus omkring dette i modsætning til et tvetydigt tab (p. 9). På mange måder anses det, for potentielt problematisk at befinde sig i et tvetydigt tab, da tabets natur kan virke uklart og at denne uklarhed kan for-hindre eller fastfryse en sorgproces. Der vil derfor muligt opstå en oplevelse af, at veksle mellem håb og/eller håbløshed (Boss, P. 1999., p. 11).

På baggrund af ovenstående redegørelse for tvetydigt tab, kan der argumenteres for, at et barn til en indsat kan opleve den første af de to tabstyper: psykologisk nærvær med fysisk fravær.

Miskendt sorg

Miskendt sorg (*disenfranchised grief*) er defineret ved, en emotion der opstår, når et menneske går igennem et personligt tab, der ikke anerkendes åbent, ikke er social accepteret eller på anden måde ikke er offentligt bekræftet (Doka, 2009., p. 378). Miskendt sorg anses for at være et generelt accepteret begreb indenfor sorglitteraturen og i modsætning til tidligere sorgforståelser, som fremhævede sorg som en interpersonel proces, så er der i begrebet miskendt sorg integreret et sociologisk perspektiv ind i forståelsen af sorg og tab. Doka (2009) fremhæver, at en sorgproces i høj grad er påvirket af, i hvor høj grad enkelte personer og samfundet i sit hele, anerkender og validerer et tab (p. 378). Yderligere fremhæver Doka (1987) også, at mangel på social support, i særdeleshed leder til, at den oplevede sorg, må forblive privat, som en tavs sorg (p. 461).

Sorgregler og måden hvorpå sorg opfattes, er i høj grad også udformet af sociale og samfundsmæssige normer. Ethvert samfund har normer og disse påvirker, ikke udelukkende adfærd men påvirker også kognition. Sorg, sorgregler og når et tab opstår, omfatter disse sorgregler ikke udelukkende hvordan man bør opføre sig, men i en vid udstrækning også hvordan man skal føle og tænke. Individer kan opleve og udtrykke sorg på mange måder, i nogle tilfælde udenfor samfundets normer og sorgregler. Det kan skabe psykologisk konflikt for individet når et individ oplever et tab, men andre ikke anerkender den sorg der kan opstå. (Doka, 2009., p. 378-379) Det er i mangel på anerkendelse og validering at kompliceret sorg kan opstå. I en sådan situation hvor den sørgende ikke oplever at have ret til at sørge på baggrund af ydre faktorer, vil det også resultere i, at den sørgende ikke bliver tilbudt rettighederne til at være i en sørgerolle og ej heller opnår støtte, social sympati, retten til at tage fri fra arbejde eller bryde kortvarigt med et socialt ansvar (Doka, 2009., p. 378). Der forefindes et utal af grunde til, at normer og sorgregler inden for et samfund eksisterer. Noget der kunne være værd at nævne, er at man i den vestlige verden opfatter tab indenfor familien og sorgen i denne kontekst som valid og overvejende anerkendt. Også dette selvom mange personer i dag, måtte leve deres liv i andre konstellationer der tilvejebringer relationer indenfor et intimt netværk der omfatter pårørende såvel som ”ikke-pårørende”. Ofte vil det dog stadig efter en samfundsmæssig norm være nærmeste pårørende der er juridisk status og derfor være anerkendt at sørge over. En anden

pointe er, at ved at udvide sørgende roller til ikke-dødssituationer eller udvide sorg-konceptet så det omkranser flere individer end den nærmeste omgangskreds, ville skabe organisatoriske byrder og udfordringer; eksempelvis at skulle definere niveauer af relationer eller typer af tab. Dette ville skabe forpligtigelse til at udvide begrebet sorgorlov med ekstra omkostninger. Det ville, så at sige, være et krav at man ud fra et individuelt synspunkt, skulle vurdere et tab eller forhold og om dette er berettiget til anerkendelse. (Doka. 2009., p. 379) I denne undersøgelse er det da også vigtigt at fokusere på nogle tilfælde, hvor tab og sorg heraf, ikke socialt defineres som væsentligt og validt. Doka (2009) omtaler specifikt fængsling, skilsmisse eller tab af job og ejendele blandt flere. Disse tab kan opfattes og opleves som meget voldsomme (p. 380). Miskendt sorg kan forværre selve sorgen på en række områder. Ikke nok med at sorgreaktionen kan blive intensiveret, samtidig med at kilder til støtte fjernes eller minimeres betydeligt. Man ser ofte også et højere niveau af skyld, vrede og forvirring i forbindelse med miskendt sorg (Doka. 2009., p. 380). Med henblik på ovenstående er det derfor også forventeligt, at sorgen muligvis forbliver privat, da man ikke modtager en offentlig anerkendt rolle som sørgende.

Empatisk svigt

Empati er generelt anset for en central komponent af den menneskelige tilstand. Empati er en affektiv reaktion forårsaget af og i overensstemmelse med en anden persons udledte og/eller forudsagte følelser (Cikara, M., Bruneau, E., Van Bavel, J. J., & Saxe, R. 2014, p. 111) og det er i en deling og forståelse af hinandens følelser der tilvejebringer relationer, forbedrer individets velbefindende og fremmer prosocial adfærd (Zaki, J., & Cikara, M. 2015, p. 471). Empati er med til at facilitere en social funktion, ved at fremme denne prosocial adfærd rettet mod vores medmennesker; også imod dem der er fremmede for os. Man ser f.eks at spædbørn i en tidlig alder, reagerer på andres lidelse. Men på trods af empatis fordele for den enkelte, dets tidlige oprindelse og adaptive funktion, er empati ikke altid en universel eller automatisk respons (Cikara et al., 2014, p. 110; Zaki, J., & Cikara, M. 2015, p. 471). *Empatisk svigt (empathic failure)* refererer til tilfælde, hvor et individ kunne forventes at føle empati, men ikke er i stand til det, grundet fremtrædende sociale og psykologiske faktorer. Empatisk svigt forudsiger derved en eventuel diskrimination, omsorgssvigt og i nogle tilfælde, åbenlys aggression (Zaki, J., & Cikara, M. 2015, p. 471). Ofte ses

det, at mennesker føler mindre empati overfor fremmede der tilhører en anden race-mæssig, politisk eller social gruppe, sammenlignet med fremmede der beskrives som at tilhøre den samme gruppe som en selv, hvilket beskrives som *the intergroup bias* (Cikara et al., 2014, p. 110). I nogle sammenhænge ser man med the intergroup bias, at folk ligefrem kan opleve glæde som reaktion på ude-gruppens modgang og modsatrettet også opleve utilfredshed som reaktion på sejre og succes (Cikara et al., 2014, p. 110).

Dette understreger at empati ikke alene er en medfødt respons, men også er stillet i en kontekst som er præget af sociale kategoriseringer, relationelle dynamikker og subjektive erfaringer. Man kan sige, at når empatien udebliver, på trods af muligheden og forventningen om dennes tilstedeværelse, kan det opleves som et brud på sociale normer og relationer. Det forventes derfor, at i tilfælde hvor empati er fraværende, så vil dette opleves særligt sårende, idet det peger på en grundlæggende mangel på anerkendelse. Der kan argumenteres for, i forlængelse af redegørelse af tve-tydigt tab og miskendt sorg, at ved et empatisk svigt, kan det føre til oplevelser af isolation, skam og afvisning. Dette især hvis relationen til den der svigter, tidligere har været præget af umiddelbar nærhed og tillid. Empatisk svigt kan således ses som en emotionel og social dobbeltbelastning, hvor den manglende respons ikke blot udebliver, men samtidig kan forstærke følelsen af, ikke at høre til.

Stigmatisering

Stigmatisering stammer fra det græske *stigma*, der betyder stik- eller brændemærke. I moderne forstand betyder stigmatisering, at man tilskriver en egenskab der for individet er miskrediterende og som kan reducere individet fra en ”normal” person til en stereotyp, indenfor en gruppe der opfattes som værende negativt og nedvurderet (Simonsen, E., & Møhl, B. 2017, p. 51), men som Goffman (1963) udtrykker det, så bliver stigma “*applied more to the disgrace itself than to the bodily evidence of it*” (p. 11). De sociale kategorier der bliver dannet i et samfund, hjælper individet med, hvordan man forholder sig andre, uden for megen opmærksomhed eller tanker herom. Kategoriseringerne vil tilvejebringe forventninger i mødet med en fremmede. Disse forventninger giver en indikation på den fremmedes sociale identitet, ud fra de antagelser man i forvejen har, til personer i samme sociale kategori. Ofte vil man ikke være bevidst om disse kategoriseringer før der 1) bliver sat spørgsmålstejn til

disse, eller 2) forventningerne til den fremmedes sociale identitet ikke indfries. (Goffman, 1963, p. 12)

Der findes, ifølge Goffman, tre typer for stigma; 1) den fysiske, som omhandler en form for kropslig deformitet, 2) den mentale, som indbefatter uønskelige eller ubehagelige karaktertræk og 3) den sociale, der omkranser religion, nationalitet eller race-tilhørsforhold (Goffman, 1963, p. 14). Måderne hvorpå man kan reagere på et stigma, er mange. Man kan acceptere et stigma og ikke anerkende at det er en fejl, men derimod være isoleret af sin fremmedgørelse og være beskyttet af en identitetstro på egen hånd. Med denne måde at reagere på, vil man fortsat føle sig, som et fuldgældigt normalt menneske og ikke have en fornemmelse af fejl, men derimod anskue andre som ikke helt menneskelig (Goffman, 1963, p. 17). En anden reaktion resulterer i en selvstigmatisering, som tilvejebringer et selvhad og dårligt selvværd (Goffman, 1963, p. 18-19).

Det anses som nødvendigt at redegøre for begrebet *stigmatisering*, da det ofte bliver beskrevet i litteraturen vedrørende børn af indsatte, at det er en oplevelse der finder sted.

Ydermere peger nyere forskning på, at stigmatisering ikke blot er et interpersonelt fænomen, men også strukturelt. En række studier viser, at børn af indsatte ofte møder systematisk mistænkeliggørelse i skolen og manglende adgang til relevant støtte. (Condry, 2007; Scharff Smith & Jakobsen, 2014)

Teoretisk ramme: Valg og relevans

I analysen tages der udgangspunkt i de fire komplementære teoretiske begreber beskrevet ovenfor. Disse begreber er valgt med henblik på at skabe en nuanceret forståelse af de psykologiske og sociale mekanismer, der præger børns oplevelser, når en forælder fængsles. Begrebet tvetydigt tab udgør det primære teoretiske fundament. Denne form for tab er særlig relevant i konteksten, fordi barnet ikke nødvendigvis får muligheden for at sørge eller opnå social anerkendelse af sit tab. Specialets fokus er blandt andet, at be- eller afkræfte af danske børn af indsatte oplever et tvetydigt tab, som amerikanske studier tyder på. Begrebet tvetydigt tab kan udbygges og understøttes af begrebet miskendt sorg, der netop dækker over de sorgreaktioner, der ikke anerkendes kulturelt eller socialt som legitime. Jeg har en forventning om, at børn af

indsatte kan opleve at deres sorg ikke ses som ”gyldig”, da deres tab ikke involverer død eller en klar defineret afslutning, som teorien antyder. Denne mangel på anerkendelse kan hæmme børnenes mulighed for at udtrykke eller bearbejde deres følelser og peger på et samfundsmæssigt svigt i håndteringen af mere komplekse sorgformer. Empatisk svigt bygger oven på denne manglende anerkendelse og henviser til de situationer, hvor omgivelserne, både børn og voksne, udlader at udvise forståelse eller indlevelse i barnets situation. Der redegøres for, at dette kan opstå som følge af stereotype forestillinger om fængslede og deres familier, eller en mere ubevidst undgåelse af emnet. Afvisningen er tæt forbundet med den fjerde teoretiske komponent stigmatisering. Når en forælder er fængslet forventes der i dataen at blive påvist oplevelser af social mærkning fra omgivelserne, hvilket kan føre til skam og selvstigmatisering. Den sociale afstand kan forstærke de psykologiske konsekvenser for barnet og gøre det vanskeligt at finde tryghed og tilhørsforhold. Specialet anvender disse fire begreber som en teoretisk helhed, hvor de enkelte elementer overlapper og forstærker hinanden. Tvetydigt tab og miskendt sorg beskriver forskellige dimensioner af tabets karakter og dets manglende sociale behandling, mens empatisk svigt og stigmatisering i højere grad retter sig mod de sociale og relationelle konsekvenser af tabet. Tilsammen danner de et analytisk felt, der tillader en dybere forståelse af de emotionelle og sociale vilkår, børn af indsatte lever under og af, hvordan disse forhold former børnenes selvforståelse og sociale position.

Analyse

Med afsæt i den tematiske narrative analyse, ses nogle fællestræk på tværs af de udvalgte narrative uddrag. Der er identificeret centrale temaer i deltagernes fortællinger, som belyser de oplevelser og erfaringer der knytter sig til deres livssituation som barn af en indsat. Analysen har haft til formål at indkredse relevante observerede mønstre i de interviewedes narrativer og samtidig bevare opmærksomheden på fortællingernes kontekstuelle og personlige forankring. Fokus for denne analyse er, at udvide en eksisterende opfattelse af, at børn af indsatte oplever sorg. Denne opfattelse forsøges at blive udvidet med en sorg-teoretisk forståelsesramme. Teoretisk kan tvetydigt tab og de andre relevante teorier bruges til at forstå, ikke blot oplevelsen, men også belyse hvorvidt selve sorgen optræder. Yderligere kan den teoretiske for-

ståelsesramme anvendes til at tydeliggøre en række nuancer af sorgen, der kan opstå, ved at have en forælder i fængsel.

Sorg

Et gennemgående tema på tværs af de interviewedes narrative fortællinger tolkes at være en oplevelse af sorg. Men det tolkes da også, at denne type sorg afskiller sig fra den klassiske sorgforståelse, hvor denne følger et klart og afsluttet tab.

Ikke som en afgrænset følelsesmæssig reaktion på en begivenhed, men som en vedvarende og til tider diffus følelse, der knytter sig til oplevelsen at have en forælder i fængsel og derved have mistet denne i hverdagen. Tvetydigt tab, som defineret af Pauline Boss (Jf. teoriafsnittet tvetydigt tab), beskriver en sorgtilstand, hvor den mistede person enten er fysisk fraværende, men fortsat følelsesmæssig nærværende, eller omvendt. Tvetydigt tab beskrives blandt andet som et uklart tab og vil i den forbindelse kunne afstedkomme en sorg der kan opleves som forvirrende og uforståelig. Det centrale kendetegn er, at tabet er uklart, uafsluttet og uden mulighed for at indgå i normale sørgeritualer. Dette forhindrer afslutning og kan føre til følelsesmæssig fastlåshed. Særligt relevant er det når relationen, ikke kan leves ud, men stadig er betydningsfuld i personens liv. Der kan derfor argumenteres for, at tvetydigt tab er ideelt at anvende i forståelsen af et tab, børn af indsatte oplever. Et eksempel på dette fremgår i de følgende udsagn: *"Så tænker jeg, at jeg mangler det her i mit liv, da han er den eneste, som jeg har set som en faderfigur."* Her refereres til en oplevelse, hvor vedkommende har kigget på andre familier og har haft en oplevelse af, at der manglede noget i eget liv og et andet udsagn: *"Nogle gange føler jeg, at folk bare har det hele, mens vi ikke har så meget, som andre. At de bare kan have en far at lege med, hvilket jeg ikke har"* understøtter hinanden. Det kan tolkes, at der her beskrives en grundlæggende oplevelse af følelsesmæssig mangel, ikke alene som savn, men som en uforløst længsel efter tilknytning. Barnet sammenligner sin situation med andres og udtrykker, at noget fundamentalt mangler i vedkommendes liv. Ifølge Boss (Jf. teoriafsnittet tvetydigt tab) er dette netop karakteristisk for tvetydigt tab. De følelsesmæssige relationer består, men det er ikke midlertidigt muligt at opretholde den i praksis, hvilket kan være udslagsgivende for ambivalente følelser og uvished. Samtidigt kan følelsen af at "mangle noget i sit liv" uden af kunne definere det præcist,

også ses som en reaktion på netop den tvetydighed som tvetydigt tab understreger (Jf. teoriafsnittet om tvetydigt tab).

Et andet udsagn kan være med til at uddybe denne oplevelse: "*[...] Han var der ikke. Og de ting kunne jeg rigtig godt tænke mig, at han havde været med til. Passe på mig og sige, at det nok skulle gå*". Det kan tolkes, at barnet her peger på fraværet af sin far, i centrale, følelsesladede øjeblikke, hvor det kunne forventes at en primær person normalt ville og kunne tilbyde tryghed for barnet. Det handler derfor ikke blot om fysisk fravær, men også en den følelsesmæssige utilgængelighed, der går hånd i hånd med fraværet, men kunne også argumenteres, at handle om sorg, der ikke har nogen afslutning, fordi relationen stadig "lever". Ifølge Boss (Jf. teoriafsnittet tvetydigt sorg) er denne sorg svær af placere og bearbejde, fordi tabet ikke er et resultat af tydelige ydre markører som død eller adskillelse.

Et andet citat åbner yderligere op for en forståelse af sorg, der ikke blot eksisterer i fortiden og samtiden men også knytter sig og orientere sig mod fremtiden: "*Der er sorg, der er frygt, men jeg tænker, at det hovedsageligt er en frygt for, om han ville gøre det samme igen, når han kommer ud*". I en tvetydigt tabs-forståelse kan dette ses som et udtryk for den grundlæggende usikkerhed, der kan opstå, når en relation er præget af ustabilitet og manglende kontrol (Jf. teoriafsnittet om tvetydigt tab). Citatet peger på et centralt aspekt ved tvetydigt tab, ikke blot i form af fysisk fravær, men i form af relationens uvished og ustabilitet (Jf. teoriafsnittet). Når barnet ikke ved, hvordan relationen vil udfolde sig i fremtiden og ikke kan stole på, at tilknytningen forbliver intakt, opstår en kronisk usikkerhed. Det er ikke blot et fravær, men et nærvær præget af tvivl og beskrevet frygt. Det understøtter forståelsen af sorg, som en tilstand uden klar begyndelse eller afslutning, hvor følelsesmæssige bånd forstyrres af usikkerhed snarere end af en definitiv afslutning. Det inviterer til en undersøgelse af, hvordan børn af indsatte muligvis ikke alene oplever et tab i form af fravær, men også en form for følelsesmæssig ambivalens, hvor håb, frygt og skuffelse sameksisterer.

Boss (Jf. teoriafsnittet tvetydigt tab) redegøre også for, at man kan opleve, at usikkerheden vedrørende tabet, kan forhindre en tilpasning til tabet og en reorganisering af regler og roller i relationen. Netop fraværet af en tydelig afslutning, kan føre til, at sorg og savn ikke kan få en klar form og i stedet bliver til en fastlåst tilstand. Denne følelsesmæssige fastlåshed kan argumenteres for at findes i følgende citat: "*Men vi skal have det til at fungere på en eller anden måde, fordi vi skal videre. Vi kan ikke*

hænge os i fortiden, for hvis vi bliver ved med at hænge os i fortiden, så ender vi måske med, at enten kommer vi ikke videre, vi får ikke bygget et nyt liv, vi kan ikke leve videre med de ting, som der er sket. Og dvæle i den her uvished om, hvornår han kommer ud igen, eller han kommer ud igen". Dette udsagn kan tolkes, som at pege på, hvordan barnet kæmper med at navigere i en følelsesmæssig virkelighed, hvor det ikke synes muligt at "gå videre", fordi relationen til den fængslede forælder stadig eksisterer, men på en uvis og ubestemt måde. De gentagne omtale af "fortiden", "det der er sket" og "uvished om, hvornår han kommer ud igen" kan illustrere, hvordan fraværet ikke har nogen klar afslutning. Tabet er ikke endeligt, men tvetydigt og uden afsluttende overgangsritual. Boss (Jf. teoriafsnittet tvetydigt tab) beskriver, hvordan personer i denne sorgtilstand ofte forsøger at skabe struktur og mening i det uafklarede, og det kan argumenteres, at det er netop det ovenstående citat kan vise. Et behov for at få det "til at fungere på en eller anden måde". Det synes at være et forsøg på at finde balance mellem at leve videre og fastholde en følelsesmæssig tilknytning til en forælder, som er midlertidigt men uvist fraværende. Samtidig peger citatet på den psykologiske belastning, som tvetydigt tab kan tilvejebringe. Den konstante uvished om hvornår eller *om* forælderen kommer tilbage, hindrer barnet i at skabe en stabil fremtid. Citatet menes, at være et tydeligt eksempel på, hvordan børn af indsatte ikke kun mister forældrens fysiske tilstedeværelse, men også kan opleve en følelsesmæssig og eksistentiel tvetydighed, som forstyrrer muligheden for, at bearbejde og give sorgen mening, som Boss beskriver som en central del af det tvetydige tabs konsekvenser (Jf. teoriafsnittet om tvetydigt tab). Yderligere understreger følgende citat: *"Man bliver mere omsorgsfuld over for sine forældre. Man bliver måske mere beskyttende over for sine forældre, fordi man er bange for, at den anden forældre nu også bliver taget væk fra en [...]"* Boss' pointe om, at tabet kan have en traumatisk virkning (Jf. teoriafsnittet om tvetydigt tab) på barnet og oplevelsen af sorg. Dette afstedkommer en forvirring og håbløshed, som kan trække tråde til andre følelsesmæssige bekymringer.

Sorgen som børnene udtrykker i deres fortællinger, adskiller sig fra konventionelle forståelser af tab. Forælderen er ikke væk på en måde, der muliggør traditionel sorgbearbejdning, men er ej heller til stede i hverdagen. Sorgen er præget af tvetydighed og mangel på afklaring og der synes at være tale om en mere kompleks og vedvarende følelsesstilstand, der understøtter, at begrebet tvetydigt tab bidrager med en nuanceret forståelsesramme.

I forlængelse heraf kan flere af børnenes udsagn også forstås gennem begrebet miskendt sorg, som formuleret af Kenneth Doka (Jf. teoriafsnitte om miskendt sorg). Miskendt sorg opstår, når et tab ikke anerkendes socialt og hvor den potentielt efterfølgende sorg derfor ikke betragtes som, netop socialt accepteret. Det betyder, at den sørgende ofte står uden de støttemuligheder, der eller kunne hjælpe en til at bearbejde tabet tilfredsstillende. Det anses, at særligt udsatte er børn, hvis sorg ligger uden for samfundets forståelse af ”rigtigt” tab. Dette i dette tilfælde når forælderen ikke er død, men fængslet.

Det følgende udsagn, der også er kunne forstås gennem tvetydigt tab, kan vise den dobbelthed der ligger i at miste nogen og ikke have et sprog der rummer sorgens natur: *”Nogle gange føler jeg, at folk bare har det hele, mens vi ikke har så meget, som andre. At de bare kan have en far at lege med, hvilket jeg ikke har”*. Udsagnet kan tolkes, at udtrykke en følelse af uretfærdighed og social marginalisering. Barnet sammenligner sig her, med andre der kan synes at være udtrykt en oplevelse af sig selv som ”mangelfuld”, men netop ikke have et sprog for sorgen til det manglende. Der kan argumenteres for, at det passer direkte ind i Dokas pointe (Jf. teoriafsnittet om miskendt sorg) om, at den miskendte sorg ofte er tavs, fordi omgivelserne ikke tilbyder en anerkendelse barnet kan mærke. Det bliver en indre tavs proces. Et andet udsagn viser, hvordan sorgen ikke kun er rettet bagud, men også mod en fremtid, der aldrig blev: *”Så alt det, jeg har haft mulighed for at gøre med min mor og mormor, det er nok de der kerneminder, som aldrig kommer til at forsvinde. Desværre har jeg ikke så mange af dem med min far”*. Barnet sætter her ord på det, som aldrig blev. Dette kan tolkes og pege på en sorg over det der aldrig skete. Doka betegner dette som en form for tavs sorg, en sorg der ikke har en konkret udløser (for eksempelvis dødsfald) og derfor heller ikke genkendes af omgivelserne. Barnet savner noget, der aldrig fandt sted og denne mangel bliver svær at formulere, fordi der ikke er nogen ”social accept” af at sørge over noget hypotetisk. Den miskendte sorg fremstår i disse citater som en indre konflikt: børnene tolkes at føle tab og savn, men mangler både ord og anerkendelse til at udtrykke det. Teoretisk vil det forstærke ensomheden og barnet overlades i høj grad til sig selv i sin sorgproces. Doka (Jf. teoriafsnittet om miskendt sorg) fremhæver, at den miskendte sorg i høj grad er influeret af de ydre omgivelser og mangel på anerkendelse og accept. Disse citater under temaet ”sorg”, synes ikke at kunne forklares udelukkende med miskendt sorg, da de udvalgte uddrag

i temaet omkranser en indre konflikt. Det forventes at miskendt sorg bliver yderligere relevant i temaerne, der omhandler på de ydre faktorer i sammenspil med tabet af en forælder i fængsel.

Således peger citaterne på en formodet sorgform, hvor det uforløste og ikke erkendte står centralt. Citaterne peger på et følelsesmæssigt limbo, der både rummer ambivalens og skuffelse. Ved at anvende de centrale pointer i, særligt tvetydigt tab, men også miskendt sorg bliver det muligt at forstå disse oplevelser som mere end blot fravær, men som en kompleks psykologisk tilstand, hvor relationens uafsluttede karakter former barnets oplevelse af både fortid, nutid og fremtid. De udvalgte, relevante citater fra deltagerne rejser spørgsmål om, hvordan sorgen efter en forælder i fængsel adskiller sig fra konventionelle sorgforståelser. For der kan argumenteres for, ud fra ovenstående analyse, at relationen forbliver til stede i bevidstheden, samtidig med at den ikke kan realiseres i de unges hverdag. Det åbner her op for en analytisk overvejelse af, hvordan man anskuer begreberne tvetydig sorg og miskendt sorg i denne situation de unge står i og om disse begreber kan kombineres, for at belyse de emotionelle og sociale betingelser, som børn af indsatte i Danmark må navigere i. Anvendelse og brugen af tvetydigt tab og miskendt sorg som forståelsesramme, fremhæver da også, at fraværet ikke kun handler om fysisk afstand, men også en mangel på mulighed for følelsesmæssig bearbejdning og social genkendelse.

Stigmatisering/Frygt for offentlig afvisning

Et andet central og dominerende tema, der blev fundet på tværs af interviewdeltagerne var en oplevelse af og frygten for stigmatisering og/eller offentlig afvisning.

Ifølge Goffman opstår stigmatisering når en persons sociale identitet kompromitteres af en egenskab eller tilknytning, som betragtes som nedvurderet eller negativt (Jf. teori afsnittet om stigmatisering). Når en stigmatisering sker tidligt i et skoleforløb, kan det være medvirkende til at påvirke barnets selvopfattelse og forstærke følelsen af isolation og at være anderledes

Disse citater: *"Jeg blev meget hurtigt stemplet på den skole, jeg skulle gå på i starten"* og *"Jeg følte mig helt vildt stemplet pga. det min far havde gjort, da jeg gik i skolen. Det var virkelig "hende der med faren", "hende, der ikke har en far" eller "hende med faren i fængsel". Det var de tre titler, der kørte mest"*, giver anledning

til at anskue en tidlig og markant erfaring med en oplevet stigmatisering i mødet med omgivelserne. Den sproglige anvendte metafor ”stempleet” kan argumenteres for, at være en oplevelse af at blive reduceret til én identitet som anses at være knyttet til skam eller afvigelse der er en central pointe i Goffmans teori. I dette tilfælde sandsynligvis som ”barn af en indsat”, hvilket da også bliver understøttet af det følgende citat fra samme deltager: *”...og så blev jeg enig med mig selv om, i en meget ung alder, at jeg hellere ville være mig selv, end at have alle de her fordomme, så jeg isolerede mig selv”*. Ifølge Goffman om stigmatisering (Jf. teoriafsnittet om stigmatisering), kan ovenstående citat forstås på en måde, hvorpå barnet accepterer stigmatiseringen og ikke anerkender at det er en fejl. Her vil man være isoleret af sin fremmedgørelse og yderligere forsøge at beskytte sig af sin egen identitetstro. Stigmaet forudsætter dermed, at barnet føler sig nødsaget til at isolere sig, men ikke på baggrund af en selvstigmatisering. Goffman peger nemlig på (Jf. teoriafsnittet om stigmatisering), at med denne måde at reagere på, føler barnet sig stadig som et fuldgældigt menneske, når deltageren siger at hun ”hellere ville være mig selv”, men derimod anskuer andre som ikke helt menneskelig. I dette perspektiv bliver oplevet stigmatisering ikke alene et socialt vilkår, men også hindring for anerkendelse, i forlængelse af en isolation, af barnets forventelige sorg over at have en forælder i fængsel. Barnet kan savne forælderen og samtidig føle skam eller tvivl over, hvordan relationen eller savnet skal forstås, ud fra omverdenens reaktion, når forælderen er i fængsel. Yderligere kan citatet: *”Jeg tror, vi nåede at være sammen i to eller tre måneder, før jeg sagde det”*, der referer til en af deltagerne, der ventede med at fortælle om sin fars fængsling til sin kæreste, forstås som et forsøg på at beskytte sig selv og en undgåelse af yderligere skam, samt at kæresten potentielt ville ændre sin opfattelse af deltageren til noget uønsket og afvigende, set med stigmatiseringsteoretiske briller. Ligeledes understreger følgende dette: *”[...]det her er også sådan nogen, der står i samme situation som mig, så her bliver jeg nok ikke dømt på samme måde som i folkeskolen”*

Et andet citat: *”De fleste havde en positiv reaktion, men der var også nogen der cuttede mig af. Det var nogen jeg havde kendt siden starten af folkeskolen”* antyder ligeledes en oplevet stigmatisering og reducere til én identitet som anses at være knyttet til skam eller afvigelse. Det blev oplevet, at visse jævnaldrene tog afstand som reaktion på en identitet, der i deres øjne blev afvigende. Når barnet associeres med noget socialt tabubelagt, som det kan tyde på, at være et barn til en indsat er, kan det

opleves som en "smitte" på det sociale ry, hvilket får nogle til at tage afstand for at beskytte egen position (Jf. teoriafsnittet). Dette kan have efterladt barnet i en udsat position, hvor det ikke blot kæmper med et følelsesmæssigt tab, men også med social afvisning og en, formodet, ændret identitetsforståelse.

Stigmatisering bliver ikke kun et socialt fænomen, men en barriere for at opleve og udtrykke sorg. Det kan tyde på, at miskendt sorg, kan fungere som en forståelsesramme, der yderligere kan forklare den indre konflikt for barnet oplever i mødet med ydre omstændigheder. Ifølge Doka (Jf. teoriafsnittet om miskendt sorg), definerer han, miskendt sorg, som den sorg, der ikke anerkendes offentligt, ikke er socialt accepteret eller ikke har en anerkendt plads i samfundets sorgkultur. Det kan være fordi tabet anses for mindre vigtigt, unormalt eller direkte tabu. Denne form for sorg er ofte usynlig og internaliseret, fordi den ikke bliver mødt med empati, anerkendelse eller støtte fra fællesskaber. Når sorgen ikke bliver valideret udefra, kan det påvirke individets egen oplevelse af, hvorvidt det overhovedet er okay at sørge og dette kan føre til en følelse af skam og isolation. Hvilket også udspringer fra stigmatisering-forståelsen. Følgende udsagn illustrerer muligvis en sådan dynamik: *"Ikke den her gang. De andre gange ja, men ikke den her gang. Jeg er bare ikke klar til det endnu"*. Dette udsagn tyder på og kan tolkes gennem miskendt sorg, som at barnet har delt sine følelser før, men i dette tilfælde undlader at gøre det. Det kan yderligere tolkes som et udtryk for en tidligere negativ erfaring med at udtrykke sorg, måske fordi omgivelserne ikke reagerede med anerkendelse, men med tavshed, afvisning eller ligegyldighed. Doka beskriver netop, hvordan miskendt sorg kan føre til, at individet internaliserer følelsen af, at det ikke er passende eller trygt at udtrykke sorg. Især hvis den sociale kontekst ikke tilbyder en accepterende ramme. Her tolkes en tydelig tilbageholdenhed, en beskyttelse af sig selv, som kan være en reaktion på tidligere oplevelser, hvor sorgen over tabet ikke blev mødt eller forstået. Kontrasten til dette findes til gengæld i følgende citat: *"Det har været rigtig godt at få sine følelser ud og ord, så man kunne dele det med nogen andre. Alle hjælper hinanden, og der er ingen, der gør grin med at man har en far i fængsel, hvis man oplever det tit"*. Her beskrives en tryk og anerkendende kontekst, hvor følelsesmæssige reaktioner får sin plads og ikke er udløser for en potentiel eller frygtet latterliggørelse eller afstandstagen. Det, at "ingen gør grin med" og at "alle hjælper hinanden", illustrerer et fællesskab, hvor sorgen over at have en forælder i fængslet bliver valideret på kryds

og tværs. Denne anerkendelse gør det muligt at give sorgen et sprog og at dele den, hvilket anses er ideelt for en sund sorgproces.

Frygten for ikke at blive forstået, eller direkte blive misforstået i sine følelser omkring tab af en forælder til fængsling, kommer til udtryk i følgende citat, for hvis man igen anskuer dette citat: *”De fleste havde en positiv reaktion, men der var også nogen der cuttede mig af. Det var nogen jeg havde kendt siden starten af folkeskolen”*, gennem Doka’ definition, kan denne reaktion fra omgivelserne antyde en nedvurdering af barnets følelsesmæssige oplevelse. Det kan tolkes, at der er opstået en følelsesmæssig tilbagetrækning fra personer, der før har ageret som tætte relationer. Disse relationer anerkender ikke tabet eller den potentielle efterfølgende sorg og netop fordi en potentiel sorg ikke passer ind i den kulturelle skabelon for ”normal” sorg, bliver den ikke valideret. Citatet peger ligeledes på et markant oplevet skifte i barnets sociale relationer efter offentliggørelse af familiens situation. Citatet antyder både muligheden for støtte og anerkendelse fra nogen, men eksklusion fra nære og tidligere stabile venskaber. Her bliver begrebet miskendt sorg centralt. Sorgen over at have en forælder i fængsel anerkendes ikke nødvendigvis (Jf teoriafsnittet om miskendt sorg), netop fordi omgivelserne ofte, gennem en stigmatisering, er mere optaget af det afvigende ved forælderens handling end af barnets følelsesmæssige situation. Dette kan skabe og giver anledning til en dobbelt belastning, hvor barnet både bærer på et savn og samtidig afvises i sin ret til at sørge. Når tætte relationer brydes uden forklaring eller følelsesmæssig bearbejdning kan det opleves som empatisk svigt (Jf teoriafsnittet). Der kan argumenteres for jf. teoriafsnitte om empatisk svigt, at der opstår et intergroup bias, hvor de tidligere relationer, bliver påvirket af den ændrede sociale status (barn af en indsat) og at der på baggrund af dette, udvises potentielt mindre empati. Barnets følelsesmæssige realitet bliver derfor ikke mødt med forståelse, men med tavshed og afstand. De tidligere venner udebliver i deres følelsesmæssige respons og empati og forlader relationen, hvilket kan forstærke en oplevelse af sårbarhed og en social utryghed.

Ovenstående pointer illustrerer hvordan miskendt sorg ikke udelukkende handler om selve fraværet af støtte, men også om konsekvenserne heraf. Der kan argumenteres for, at når sorg ikke bliver mødt med anerkendelse, skaber det en potentiel tavshed, der kan hæmme en tilfredsstillende følelsesmæssig bearbejdning. Men når den sociale kontekst skrifter og sorgen mødes med åbenhed og empati, bliver det muligt for barnet at dele, forstå og være i sin sorg.

Der kan argumenteres for, ud fra deltagernes narrative fortællinger, at de kunne pege på et komplekst samspil mellem emotionelle tab, socialmarginalisering og relationel afvisning. Analysen her peger på, at begreberne tvetydigt tab, miskendt sorg og stigmatisering kan anvendes til at forstå de beskrevne narrative oplevelser og at anvendelse af disse begreber giver et indblik i de emotionelle konsekvenser et barn af en indsat kan erhverve med ydre sociale, ukontrollerbare faktorer. Det lader til, at tvetydigt tab, miskendt sorg, stigmatisering og empatisk svigt kan smelte sammen og forstærke hinanden.

At leve med en forælder i fængsel - normalisering, tabu og sorg i det skjulte

Deltagernes fortællinger om at have en forælder i fængsel, synes at afspejle en række komplekse følelsesmæssige reaktioner, der ikke alene omhandler om savn, men også om et forsøg på at normalisere deres omstændighed og indre splittelse. Tvetydigt tab jf. Boss (Jf. teori afsnittet om tvetydigt tab), opstår, når et menneske er fysisk fraværende, men psykisk nærværende, eller omvendt, og hvor relationen ikke kan afsluttes eller bearbejdes. Det skaber en vedvarende uvished, hvor barnet tvinges til at finde måder at leve med fraværet, uden at kunne gennemføre en klassisk sorgproces. Ifølge Boss (Jf. teori afsnittet om tvetydigt tab), kan dette føre til en kognitiv og følelsesmæssig fastlåsning, hvor sorgen ikke kan finde udtryk eller forløses. ”Okay, herinde sidder min far, og sådan er det de næste par år”. Dette citat viser, hvordan barnet forsøger at skabe en ny form for normalitet omkring forældrerens fravær. Her tolkes det, hvordan barnet forsøger at integrere farens fravær i en ny normalitet, men uden reel afslutning eller forløsning. Det handler ikke om at komme videre fra et tab, men om at leve med et konstant og ufærdigt fravær. Det er ikke udtryk for et uafsluttet tab, men kan tolkes, som en tilpasning til en vedvarende uvished. Fraværet bliver internaliseret som vilkår. Dette ses som typisk for tvetydigt tab, hvor relationen fortsat eksisterer mentalt, men ikke kan leves i praksis. Tabet er ikke endegyldigt og kan derfor ikke bearbejdes som klassisk sorg. Det bliver en tilstand snarere end en begivenhed. Samtidig kan det tolkes, at dette citat afspejler, at sorgen fra tabet og den potentielle belastning ikke bliver genkendt eller valideret i omgivelserne. Citatet tyder på, at omstændighederne forventes at blive accepteret for barnet uden videre

emotionel involvering. Dette afspejler komponenterne i miskendt sorg, hvor sorgen ikke gives plads i det sociale rum (Jf. teoriafsnittet om miskendt sorg), fordi relationen her til en fængslet forælder, er stigmatiseret.

"Jeg har et ansvar overfor min mor, når hun for eksempel, har det dårligt over alt det her". Her fremstår et andet aspekt af tvetydigt tab: rollemæssig forskydning. Det følelsesmæssige fravær og den reorganisering af roller i hjemmet betyder, at barnet må overkompensere og selv varetage omsorgsopgaver. Der kan argumenteres for, at dette kan ses som en konsekvens af, at relationen til den fængslede forælder stadig eksisterer, men ikke kan fungere, hvilket skaber et tomrum barnet forsøger at udfylde. Yderligere kan dette citat fortælle noget om den rolle barnet føler det skal have i relationen til den tilgængelige forælder. Ifølge tvetydigt tab ligger der også en forventning om, at rollerne i relationen til den forældre der er fraværende, kan have gennemgået en reorganisering. Der antydes at barnet pålægger sig et ansvar, der ikke er et ansvar for et barn, men til gengæld tiltænkt den forælder der er fraværende og som ikke kan udfylde denne for nuværende.

Da han havde siddet i fængsel i fem år, så syntes jeg, at det var normalt. Så da han kom hjem, syntes jeg, at det var helt mærkeligt" Det synes også med ovenstående citat, at tvetydigt tab fremtræder særligt tydeligt. Det ses nemlig, hvordan det midlertidige tab over tid bliver normaliseret, i en sådan grad, at gendannelse af kontakt med faren opleves som forstyrrende for barnet. Det illustrerer hvordan følelsesmæssig afstand kan blive en beskyttelsesmekanisme i fraværet af tydelige overgange.

Doka (2002) definerer miskendt sorg som en sorg, der ikke anerkendes af omgivelserne, og som derfor heller ikke bliver behandlet som legitim. Den sørgende får ikke adgang til de sociale rammer og rettigheder, som normalt følger med tab. Dette medfører, at sorgen må bæres alene, ofte i tavshed. *"Jeg har et ansvar overfor min mor, når hun f.eks. har det dårligt over alt det her. Hvis hun havde dage, hvor hun ikke kunne overskue at lave mad, jamen så gik jeg ud og lavede mad. Sådanne opgaver, som forældre normalt har"*. Dette citat illustrerer og kan tolkes som, at barnet ikke blot fratages muligheden for at udtrykke sorg, men også tildeles et ansvar, som fratager det rollen som barn. Barnet har her prioriteret en praktisk funktion og ansvar frem for følelsesmæssig bearbejdning. Doka understreger, at når sorgen ikke anerkendes, fratages den sørgende også retten til at sørge og retten til at bryde kortvarigt med et socialt ansvar (jf. teoriafsnittet om miskendt sorg). *"Det bliver sådan norma-*

liseret i ens hoved. At man ikke ser det som et tabu, fordi her er det nogen, der står i præcis samme situation". Dette citat understreger, at anerkendelse af tabet findes i snævre fællesskaber, hvor andre deler den samme erfaring. Den sociale forståelse for barnets oplevelse er fraværende i den brede omverden, og derfor må barnet finde støtte i lukkede fællesskaber. Yderligere kan det tolkes, at dette citat afspejler, at sorgen fra tabet og den potentielle belastning ikke bliver genkendt eller valideret i omgivelserne. Citatet tyder på, at omstændighederne forventes at blive accepteret for barnet uden videre emotionel involvering. Dette afspejler komponenterne i miskendt sorg, hvor sorgen ikke gives plads i det sociale rum (jf. teoriafsnittet om miskendt sorg), fordi relationen til en fængslet forælder er stigmatiseret. Dette er desuden understreget i deltagernes udsagn i analyseafsnittet vedrørende stigmatisering. Hvis man anskuer citatet med begrebet miskendt sorg, peger det på, at oplevelsen af ægte forståelse kun findes i snævre fællesskaber, hvor andre deler samme erfaringer. Det antyder, at omgivelserne, ikke synes at tillægge oplevelsen en sorgstatus, hvilket medfører, at deltagerne i høj grad må bære deres sorg alene og i tavshed. Det udgør en særlig sårbarhed, fordi barnet samtidig kæmper med egne ubearbejdede følelser i et system, der ikke altid ser eller anerkender dem. Doka beskriver, at i en sådan situation, hvor den sørgende ikke oplever at have ret til at sørge på baggrund af ydre faktorer, vil det også resultere i, at den sørgende ikke bliver tilbudt rettighederne til at være i en sørgerolle og som bliver tydeligt her: at barnet må bryde med et socialt ansvar for at få plads til egne følelser.

At have en forælder der sidder i fængsel forudsætter, at barnet oplever forskellige ting, der ikke ellers er normalen for børn på samme alder. Et møde med fængselssystemet kan være voldsomt for nogen, men også blive normaliseret med tiden, som flere af udsagnene peger på. Blandt andet: *"Fordi det, jeg kom over til, det var en stor legeplads, der var snolder og der var sodavand. Så det har ikke rigtig kunne påvirke mig i den forstand, på den måde, indtil jeg bliver ældre og forstår, hvad konceptet et fængsel er"* og *"Jeg ved ikke, om man kan kalde det en frygt for ligesom at komme ind i et fængsel. Hvordan skal jeg opføre mig og være i et fængsel? Fordi det var ikke noget, jeg havde prøvet før. Men jeg tror, at ens tankegang bliver normaliseret med tiden"*. Empatisk svigt refererer til tilfælde, hvor et individ kunne forventes at føle empati, men ikke er i stand til det, grundet fremtrædende sociale og psykologiske faktorer. Ifølge teorien om empatisk svigt (Jf. teoriafsnittet om empatisk

svigt), kan dette ske i situationer, hvor omgivelserne af forskellige årsager er følelsesmæssige utilgængelige, uopmærksomme eller dømmende over for individets situation. For børn i sårbare positioner, som eksempelvis børn af indsatte, kan sådanne svigt have alvorlige konsekvenser, da følelsesmæssig spejling og anerkendelse er afgørende for deres udvikling og selvforståelse. ”*En af de her gamle mænd siger til mig, at hvis din far nogensinde stikker af igen, så skyder vi ham. Og jeg har aldrig nogensinde været, altså jeg var hysterisk, da jeg kom ind til ham*”. Dette citat vidner om en situation, hvor barnet udsættes for en stærkt grænseoverskridende og skræmmende bemærkning, uden nogen form for trøst, beskyttelse eller emotionel støtte. Den voksne i situationen burde have været garant for tryghed, men i stedet forværres barnets emotionelle tilstand. Der kan argumenteres for, at dette viser med al tydelighed empatisk svigt. I stedet for at blive mødt med indlevelse og empati i den utryghed, det indebærer at have en forælder i fængsel, mødes barnet her med trusler og implicit latterliggørelse. Ifølge teorien om empatisk svigt (jf. teori afsnittet om empatisk svigt) er netop dette et centralt karakteristika i forståelsen. Det er en følelsesmæssig forventning, der bliver brudt og som efterlader barnet alene med sin frygt. Der er ingen følelsesmæssig resonans i omgivelserne og den psykiske belastning må bæres alene.

Samlet peger de narrative udsagn på en potentiel sorgtilstand, der udspiller sig i det skjulte, uden sprog. Det er en sorg, der må bæres indadtil, fordi omgivelserne ikke altid tilbyder plads forståelse eller støtte. I dette rum af uafklaret fravær, social tavshed og manglende empatisk resonans bliver det tydeligt, at det at have en forælder i fængsel ikke blot er en livssituation, men et følelsesmæssigt vilkår der sætter sig dybt i barnets udvikling og selvforståelse.

Social støtte og forståelse

Som kontrast til de øvrige temaer, men også som en understøttelse af forrige pointer om, at mangel på social støtte og oplevelsen af at blive stigmatiseret forstærker følelsen af sorgen over tabet, står temaet *social støtte og forståelse*. De udvalgte citater og tidligere analytiske temaer, peger tydeligt på, hvordan social støtte og forståelse fra omgivelserne kan have en positiv indvirkning på børn, der har en forælder i fængsel.

Når et barn siger: *"Det har været rart, at min klasselærer vidste det. Nogle gange har vi haft samtaler, hvor vi taler om et og så bliver det lidt bedre"*, vidner det om, hvordan en tryk og empatisk voksenkontakt kan afhjælpe følelsen af isolation og medvirke til at reducere den følelsesmæssige byrde, der følger med at forælders fravær. Det kan forstås som en måde at afbøde effekterne af empatisk svigt, idet barnet her bliver mødt, set og anerkendt i sin oplevelse. En anerkendelse, der potentielt ofte mangler i andre sammenhænge. Samtidig peger citatet på, hvordan miskendt sorg kan finde en plads og blive gyldiggjort, når barnet får mulighed for at dele sine tanker med en voksen, der forholder sig åbent og ikke-dømmende.

Det bryder med forestillingen om, at sorgen skal være konkret og afsluttet for at være reel, som både bliver beskrevet i tvetydigt tab og det den forvirring og meningsløshed der findes for denne tabstype (Jf. afsnittet om tvetydigt tab) men også i miskendt sorg, hvor manglende anerkendelse for sorg kan skabe en psykologisk konflikt for den sørgende (Jf. teoriafsnittet om miskendt sorg), så synes det at en psykologisk lettelse kan opstå, når barnet ikke skal bære oplevelsen alene. Også i udsagnet: *"det bliver sådan normaliseret i ens hoved. At man ikke ser det som et tabu, fordi her er nogen, der står i samme situation"*, træder den positive effekt af fællesskaber op. Når barnet spejler sig i andre med lignende erfaringer, kan det mindske oplevelsen af stigmatisering. Den sociale støtte, der opstår i mødet med ligestillede, skaber en modvægt til følelsen af at være "unormal" eller forkert (Jf. teoriafsnittet om stigmatisering), og understøtter en oplevelse af samhørighed og forståelse.

Når deltageren siger: *"Det er det her med at man kan lægge ansvaret fra sig og [...] være et barn igen"*, henvises det til, når barnet er i et fælleskab, der deler livsomstændigheden i at have en forælder i fængsel, sætter fokus på, hvordan støttende relationer kan bidrage positivt. Når barnet bliver taget alvorligt og samtidig ikke pålægges ansvar, som det ikke burde bære, kan det give plads til igen at indtage rollen som barn. I konteksten af tvetydigt tab, hvor relationen til den fængslede forælder er præget af usikkerhed og følelsesmæssig ambivalens (Jf. teoriafsnittet om tvetydigt tab), skaber denne støtte et stabilt holdepunkt, hvor barnet ikke skal navigere alene i sorgen.

Diskussion

I det følgende diskuteres specialets hovedfund og metodiske tilgange med henblik på at kvalificere og nuancere de foreløbige konklusioner der er udledt i analysen. Først diskuteres analysens resultater med særligt fokus på, hvordan begreberne tvetydigt tab, miskendt sorg, empatisk svigt og stigmatisering kan anvendes til at forstå deltagerne fortællinger. Dernæst følger en kritisk refleksion over valget af en deduktiv tilgang og hvilke implikationer dette har haft for analysens åbenhed og fortolkningsarbejde. Herefter rettes blikket mod den anvendte tematiske narrative analyse, hvor der blandet andet drøftes, hvordan denne tilgang har bidraget til både struktur og dybdeforståelse, men også hvilke begrænsninger den rummer. Afslutningsvis inddrages en refleksion over egen position og hvordan personlige erfaringer og antagelser kan have påvirket analysearbejdet. Både som styrke og potentiel udfordring i det kvalitative analytiske arbejde.

Diskussion af analysen

Analysen af deltagerne fortællinger tydeliggør, at børn, som har en forælder i fængsel ofte navigerer i en følelsesmæssig tilstand af usikkerhed, fravær og savn. Det kan med fordel kan forstås gennem begrebet tvetydigt sorg. I modsætning til klassiske tab, hvor relationen er afsluttet, beskriver børnene en kontinuerlig og ubearbejdet følelsesmæssig tilstedeværelse af forælderen, som dog stadig er fysisk utilgængelig. Denne tvetydighed, hvor relationen ikke er tabt, men heller ikke kan udleves, skaber et psykologisk spændingsfelt, der kan gøre det vanskeligt for børn af begribe og opleve sorgen som legitim. Samtidig kan det diskuteres, hvorvidt tvetydigt tab i sig selv er tiltrækkeligt til at forstå de sociale og følelsesmæssige konsekvenser. Eksempelvis viser udsagn som: *”Da han havde siddet i fængsel i fem år, så syntes jeg, at det var normalt..”* og *”.. det bliver sådan normaliseret i ens hoved”* at nogle børn internaliserer deres situation som en ny normal og derfor ikke nødvendigvis oplever deres tilstand som en sorgtilstand. Dette kunne pege på, at sorgen netop er miskendt. Ikke udelukkende miskendt af omgivelserne men i visse tilfælde også af barnet selv. Her opstår et paradoks: sorgen eksisterer som en diffus, måske ikke erkendt størrelse og derfor er der risiko for, at barnet ikke tillader sig selv, at føle det, som ikke er social accepteret eller synligt anerkendt. Spørgsmålet bliver, om det er fravært i sig selv,

eller fraværet af sociale rum til at sørge, der mest præger barnets oplevelse. Der opstår yderligere en analytisk udfordring i at forstå, om begrebet tvetydigt tab alene er tilstrækkelig til at indfange denne kompleksitet. For selvom begrebet bidrager væsentligt til forståelsen af den emotionelle ambivalens, børnene oplever og skal navigere i, synes det ikke at kunne rumme de sociale og relationelle dimensioner, der samtidig former og forstærker oplevelsen af tab. Den tvetydighed der knytter sig til forældrerens fravær, bliver nemlig ikke blot oplevet individuelt, men medieres gennem omgivelsernes reaktioner, eller mangel på samme. I denne sammenhæng anses det derfor for nødvendigt at inddrage de andre teoretiske tilgange. De peger på, hvordan barnets sorg over tabet kan negligeres og overses, både af barnet selv, men også af de ydre omgivelser. Derfor må det overvejes om en flerdimensionel teoretisk tilgang, hvor tvetydigt tab ses i samspil med andre sociale og psykologiske begreber, er nødvendig for at forstå de fulde konsekvenser af forældrerens fravær i en dansk kontekst.

Der opstår desuden en meningsløshed i det tvetydige tab, som kan være svær at forholde sig til, både for barnet og for omgivelserne. Det kan medføre, at omgangskredsen trækker sig mentalt og fysisk og dermed ikke er i stand til at tilbyde den samme støtte, som ved et mere entydigt og kulturelt anerkendt tab, som for eksempelvis et dødsfald. Dette peger tydeligt på behovet og bekræftelse af et opgør med normative sorgforståelser, hvor kun visse tab opfattes som "værdige" at sørge over. Med analysen for øje og sorgprocessen for børn af indsatte ses det da også som særligt relevant. En anden mulig diskussion kan opstå i mødet mellem tvetydigt tab og stigmatisering. På den ene side fremstår den fængslede forælder som en del af barnets livshorisont, men på den anden side kan den sociale kontekst (eksempelvis skolen eller samfundet) reagere med tavshed eller afstand. Det er ikke nødvendigvis kun tabets tvetydighed, der gør det svært for barnet at sørge, men også den måde, hvorpå omgivelserne signalerer, at netop denne form for sorg er mindre legitim.

Et andet relevant spørgsmål at stille er, hvorvidt konsekvenserne af forældrerens fængsling potentielt kan kaste barnet ud i omstændigheder, hvor der på ny kan opstå endnu en oplevelse og følelse af sorg. Der kan argumenteres for, at når barnet oplever at venskaber trækker sig, som følge af barnets nye livssituation, så kan det tilvejebringe et yderligere aspekt af tvetydigt tab. For når venskaber opløses i kølvandet på forældres fængsling og den efterfølgende oplevede stigmatisering, kunne man så argumentere for, at der muligt kunne opstå en ny form for tvetydigt tab, der ikke er-

statter sorgen over forælderen, men om muligt forstærker det sørgende position barnet befinder sig i. Med tabet af et venskab som konsekvens af en familiesituation, så kan man, ifølge den teoretiske forståelse, argumentere for netop dette. Ifølge en tvetydig tabs-forståelse er relationerne fysisk til stede - kammeraterne eksisterer og er måske endda i samme klasse, men de er psykologisk fraværende. De er ikke længere tilgængelige følelsesmæssigt og relationen forbliver uafsluttet. Det gør sorgen over tabet vanskeligt at bearbejde, fordi den ikke har en klar afslutning eller en tydelig årsag, som barnet selv kan forstå eller bearbejdet. Den potentielle sorg over tabet af et venskab, anses ej heller for at være legitim i den klassiske sorgforståelse, så denne sorg kan måske endda yderligere tilskrives som miskendt sorg.

En yderligere refleksion, der opstår og kan tilføjes som en diskussion til specialets analyse er, om sorgen i det hele taget kan eller bør, forstås som et udtryk for tvetydigt tab. Det er ikke nødvendigvis givet, at barnet selv identificerer oplevelsen som en sorgfuld oplevelse, i ordets forstand og det kan på den baggrund potentielt være problematisk, at placere barnets oplevelse i en sørgekategori. Dette åbner op for en diskussion af sorgens karakter, altså hvor ”stor” eller nærværende sorgen er for barnet og i hvor høj grad den overhovedet italesættes som sorg. Nogle børn oplever måske ikke en klassisk sorgreaktion, men snarere en diffus følelse af fravær, usikkerhed eller forandring, som ikke nødvendigvis automatisk bliver koblet til noget der skal ”sørges over”. Dette kunne pege på, at sorgen ikke nødvendigvis er fraværende, men at den kan være svær at identificere og sætte ord på, både for barnet og dets omgivelser. Det kan også sætte spørgsmålstejn ved, om der i nogle tilfælde ikke er tale om en direkte sorg men snarere oplevelsen af mangel, afsavn eller livsomvæltning, der fylder for barnet. Barnet savner måske ikke forælderen som sådan, men mangler det forælderen tidligere udgjorde i hverdagen, i form af tryghed, stabilitet, rutiner eller følelsesmæssig tilgængelighed. Det kan handle om følelsen af pludselig at skulle navigere i en ny virkelighed med ændrede rammer og sociale roller. Dette eksempelvis ved at en forælder nu er ”forsvundet” og at man ikke ved, hvad man må sige til venner eller lærere. For nogle børn er det måske ikke tabet af forælderen, der fylder mest, men konsekvenserne af fraværet: at blive mødt med tavshed, skam, undgåelse eller medlidenhed fra omgivelserne.

Der påpeges dog stadig, at ved at anvende, særligt tvetydigt tab og miskendt sorg, som en forståelsesramme, opstår muligheden for, at kunne belyse børnenes oplevel-

ser af fraværet i lyset af at kunne begribe og teoretisere oplevelsen af potentiel sorg, på en nuanceret og kompleks måde.

Dette understreger behovet for en mere nuanceret tilgang til sorgforståelse, hvor også ikke-erkendt og ikke-erkendelig sorg, såsom den miskendte og den tvetydige, får plads. Ved at anerkende, at sorgens form og udtryk kan variere og til tider være næsten usynlig, bliver det muligt at udvide forståelsen af, hvad det vil sige at sørge, særligt for børn i stigmatiserede situationer.

Diskussion af den deduktive tilgang

Valget af den deduktive tilgang, hvor analysen har taget udgangspunkt i, på forhånd udvalgte teoretiske begreber som tvetydigt tab, miskendt sorg, stigmatisering og empatisk svigt, har gjort at der har været en strukturerende effekt på arbejdet med det empiriske materiale. Den deduktive tilgang har gjort det muligt at målrette undersøgelsen af, hvordan børns erfaringer med fængslede forældre kan forstås i lyset af allerede etablerede begrebsrammer.

En klar fordel ved den deduktive strategi er dermed, at den sikrer en teoretisk forankring og gør det muligt at finde og analysere specifikke fænomener og forståelser på tværs af det empiriske materiale. Dog rejser denne tilgang også kritiske spørgsmål om hvorvidt analysen har en risiko for, at blive snæversynet. Når begreberne er fastlagt på forhånd, er der en fare for, at dataene bliver tolket gennem et forudindtaget blik og at andre betydningsfulde perspektiver derved kan risikere at blive overset. Der kan opstå en tendens til at lede efter det der bekræfter de valgte teorier, snarere end at være åben og undersøgende overfor det, der måske falder uden for den forudindtagede ramme.

Der kan dog også argumenteres for, at det er væsentligt at bemærke, at denne risiko ikke udelukkende knytter sig til den deduktive tilgang. Den tematiske analyse indebærer ligeledes en proces, hvor der bevidst er sket en udvælgelse og der tematiseres ud fra hvad der vurderes som relevant i forhold til dette speciale. Også her findes en iboende selektivitet, hvor bestemte fortællinger kommer i forgrunden og andre potentielt bliver frasorteret. Dermed kan det naturligvis diskuteres, om analysens fokus have medført at bestemte tolkninger er blevet fremhævet på bekostning af andre. Det kan siges at understrege et behov for en løbende refleksivitet over, at have en bevidsthed om, hvordan både teoretiske og analytiske valg former den viden der produ-

ceres. Samtidig kan den deduktive tilgang også tales op, særligt i en kontekst hvor de anvendte begreber netop er udviklet til at indfange komplekse og ofte traditionelle følelsesmæssige tilstande, som traditionelle sorgforståelser ikke synes at rumme. Begreber som tvetydigt tab og miskendt sorg åbner op for at anerkende de diffuse og langstrakte reaktioner, der ellers kan argumenteres for, bliver negligeret. På den måde kan den deduktive tilgang for dette speciale anskues som en form for begrebslig sensitivitet, der retter fokus mod netop de aspekter af børns oplevelser, som let forbliver tavse eller ellers uørte. På baggrund af ovenstående diskussion kan der derfor argumenteres for og konkluderes, at den deduktive tilgang både kræver og muliggør et refleksivt forskningsarbejde, hvor balance mellem teori og empiri løbende forhandles. Det handler ikke om at afvise den deduktive metode, men om at anvende den med bevidsthed om dens implikationer og med en umiddelbar åbenhed overfor de kompleksiteter i deltagernes narrative fortællinger.

Diskussion af den tematiske narrative analyse

Anvendelsen af tematisk narrativ analyse i dette speciale har muliggjort en fokuseret undersøgelse af, hvilke gennemgående betydninger og fællestræk der træder frem i børnenes fortællinger. En af metodens primære styrker er, at den tager udgangspunkt i deltagernes egne ord og livsverden. Det muliggør en analyse hvor de psykologiske og sociale konsekvenser af forældres fængsling kan udfoldes med respekt for det levede livs kompleksitet. Samtidig tillader metoden en vis analytisk fleksibilitet, hvor de enkelte fortællinger kan behandles både som individuelle meningsskabelser og som bidrager til en bredere forståelse.

En yderligere begrænsning, kan diskuteres at være, at analysen nødvendigvis må foretage et selektiv valg og udvælgelse, hvilket kan indebære en vis reduktion af fortællingens helhedsbetydning. Det kan betyde, at vigtige nuancer i deltagerens meningsdannelse bliver overset eller forenklet. Alligevel synes det, at den tematiske narrative analyse rummer en vigtig sensitivitet for netop de betydninger, der opstår i mødet mellem individets erfaringer og de sociale rammer, de udspiller sig i. Når analysen kombineres med teoretiske perspektiver, som i dette tilfælde eksempelvis tvetydigt tab eller stigmatisering, kan den tematiske tilgang bidrage med en dybere forståelse for, hvordan sådanne begreber manifesterer sig i konkrete livssituationer og

ikke blot som abstrakte teorier. Samlet set har den tematiske narrative analyse vist sig anvendelig i dette speciale, særligt fordi den skaver mulighed for at bringe børnes stemmer frem, samtidig med at kunne danne et analytisk grundlag, hvor de psykologiske og sociale mekanismer kan forstås. Metoden bør dog anvendes med kritisk refleksion over de tolkninger, der allerede er indlejret i materialet, både hos deltagerne men også hos den der fortolker deltagerne fortællinger.

Diskussion af datamateriale

Datamaterialet i dette speciale består af en række podcast afsnit, hvilket kan diskuteres, har væsentlige implikationer for analysens karakter. I modsætning til egne interviews, hvor der forefindes en kontrol over spørgsmålene, opfølgning og kontekst for samtalen, er podcastens indhold formodentlig allerede redigeret og formidlet med henblik på en bestemt lytterskare. Fortællingerne som deltagerne deler, er allerede blevet tolket og formidlet med potentielle bestemte intentioner. Dette bevidst eller ubevidst. Fortællingerne kan siges, ikke blot at repræsentere rå erfaringer, men også er udtryk for hvordan deltagerne vælger at kommunikere deres oplevelser i en given kontekst. Denne selvfremsættelse kan være præget af ønsker om at fremstå på en bestemt måde, beskytte sig selv emotionelt eller tilpasse sig lytteren. Dette blev tydeligt i ét af podcastafsnittene, hvor det kan tolkes, at deltageren påtog sig en autentisk, dog beskyttende karakter, til andre i samme situation, i deltagerens formidling af fortællingen. Podcasten som medie adskiller sig fra traditionelle kvalitative datakilder. Deltagerne er ikke kun interviewpersoner, men også fortællere. Dette betyder at deres fortællinger præsenteres i et særligt narrativt forløb, der kan siges at styrke genkendelse og identifikation hos lyttere. Mediet inviterer til følelsesmæssig resonans, hvilket kan være en styrke, i forhold til at give stemme til oplevelser, der ofte er marginaliserede, som eksempelvis at være barn af en indsat.

En væsentlig styrke ved podcasten som datakilde er, at den ofte giver adgang til dybt personlige og ærlige beretninger, hvor fortælleren kan fremstå mindre hæmmet end i mere formelle interviewrammer. Det kan give særligt indblik i følelsesmæssige dimensioner som sorg, skam og ambivalens, som er centrale temaer i dette speciale. Omvendt begrænser brugen af sekundærdata også mulighederne for at stille opklarende spørgsmål, udfolde begreber nærmere eller efterprøve forståelser. Der anses

derfor at være analytiske begrænsninger i forhold til dybde og præcision, som det er vigtigt at være bevidst om.

Afslutningsvis må det anerkendes, at podcastens form som formidling og fortælling kan være med til at understrege netop det, specialet ønsker at belyse: Hvordan børn af indsatte italesætter deres oplevelser med fraværet fra en indsat forælder.

Diskussion af refleksivitet og egne erfaringer

I arbejdet med dette speciale har egne erfaringer som pårørende til en indsat uundgåeligt spillet en rolle. Både som baggrundsviden og som en følelsesmæssig forståelse i mødet med deltagernes fortællinger. For bevidstheden om egen position har løbende været bestand for spørgsmålet: risikeres det, at jeg ikke kan træde tilbage og forholde mig uvildigt? Denne position tilvejebringer en særlig følsomhed over for de stemninger, temaer og betydninger, der ikke altid udtrykkes direkte i sproget, men som kan mærkes, ved at læse mellem linjerne. Det kan give adgang til en mere nuanceret forståelse af, hvordan sorg, ambivalens og normalisering af en unormal situation udtrykkes i børns fortællinger. Samtidig kalder denne position på en særlig analytisk opmærksomhed. Der er en risiko for, at egne erfaringer, bevidst eller ubevidst, har påvirket tolkningen og fører til en form for overidentifikation med deltagerne. Det kan diskuteres om risikoen ved dette, kan føre til, at der bliver lagt for meget vægt i enkelte udsagn fordi de vækker genkendelse. Omvendt set kan der også være risiko for, at der er overset elementer, der ikke passer med egne oplevelser på den baggrund. Det kan således både styrke og svække analysens karakter. Derfor har det været vigtigt at have en løbende refleksion over, hvornår egne erfaringer fungerer som en ressource og hvornår de risikerer at forstyrre eller forstærke bestemte tolkninger. Dog skal det tilføjes, at egne erfaringer også kan være en styrke. Der kan derfor argumenteres for, at egne erfaringer ikke blot betragtes som en potentiel bias, men også som en værdifuld erkendelsesressource, når de bruges bevidst, reflekteret og metodisk gennemsigtigt.

Konklusion

I lyset af specialets problemformulering kan det konkluderes, at fængsling af en forælder ofte kan medføre en særlig kompleks sorgform for barnet, som ikke uden videre lader sig forklare tilfredsstillende eller fyldestgørende i traditionelle forståelser af tab. Gennem analysen af børnenes fortællinger bliver det tydeliggjort, at fraværet af en forælder under afsoning rummer og omkranser karakteristika, som synes bedst forklaret gennem begrebet tvetydigt tab. Forælderen er ikke død, men relationen opfører ikke fuldstændigt. Samtidigt er kontakt, nærhed og følelsesmæssig tilgængelighed markant forstyrret. Det konkluderes gennem analysen, at dette skaber en vedvarende tilstand af psykologisk ambivalens, hvor barnet hverken kan sørge afsluttet eller umiddelbart genetablere relationen. Analysen viser, at disse børn lever i en følelsesmæssig dobbelthed hvor forælderen stadig eksisterer i deres tanker og følelser, men ikke er til stede i hverdagen. Denne oplevelse fører til en form for følelsesmæssig fastlåsning, hvor savn og længsel eksisterer side om side med skyld, skam og forvirring. Her udgør begrebet tvetydigt tab et fyldestgørende begrebsapparat til at forstå barnets psykiske belastning. Dog viser det sig også, at denne type sorg ofte ikke bliver genkendt som valideret, hverken af barnet selv eller af omgivelserne. Derfor bliver miskendt sorg et afgørende supplement til analysen. Når sorgen ikke bliver mødt, spejlet eller anerkendt, forstærkes følelsen af ambivalens og muligheden for følelsesmæssig bearbejdning reduceres betydeligt. Stigmatisering viser sig som en tværgående faktor i børnenes fortællinger og fungerer som en direkte forstærker af sorgen. Mange af de udvalgte citater på tværs af det empiriske materiale beretter om oplevelsen af at blive stemplet eller en oplevelse af at, blive reduceret til deres forældres handlinger. Dette kan føre til, at barnet begynder at skjule sandheden, tilpasse sig socialt eller helt trække sig fra fællesskaber. Denne selvbeskyttelse er forståelig, men kommer med en pris. Denne pris inkluderer risikoen for identitetskonflikt, isolation og tilbagetrækning fra fællesskaber og en potentiel langvarig følelsesmæssig belastning. Helt konkret anses det, at de valgte teoretiske tilgange, hjælper med at forstå de potentielle psykologiske konsekvenser børn af indsatte kan opleve. Tvetydigt tab forklarer den følelsesmæssige limbo, barnet befinder sig i. Miskendt sorgbibrager til tavshed og internaliseret skam. Stigmatisering medfører sociale reaktioner, der kan forme barnets selvforståelse og empatisk svigt understreger den følelsesmæssige ensomhed barnet kan opleve at blive efterladt i.

Samtidig peger analysen på, at social støtte, både fra professionelle voksne og fra jævnbyrdige relationer, kan fungere som en beskyttende faktor. Når børnene møder anerkendelse og forståelse, ses det, at der opstår mulighed for følelsesmæssig aflastning og identitetsstyrkende processer. Det understreger nødvendigheden af, at børn af indsatte ikke blot bliver ”opdaget”, men også bliver mødt i øjenhøjde, uden moraliserende eller dømmende blikke. Anerkendelse og støtte må tage udgangspunkt i barnets egne ord og oplevelser og ikke kun i systemets forståelse af sorg og tab.

Metodisk har analysen vist, at fortællingerne fra podcastinterviews rummer analytisk værdi, idet det giver adgang til selvformulerende narrativer om en tabuiseret og ofte underbelyst situation. Samtidig må det anerkendes, at metoden har sine begrænsninger i forhold til dybde og kontekstafklaring. Alligevel menes det, at det har været muligt at identificere centrale mønstre, som peger mod både fælles erfaringer og individuelle variationer i børnenes måder at italesætte og håndtere tabet af en forælder til fængsling på.

Afslutningsvis konkluderes det, at forståelsen af børns sorg ved forældrenes fængsling må udvides til at inkludere de sociale og psykologiske faktorer, der gør denne sorg til noget fundamentalt andet end klassisk tab. Det er ikke kun fraværet i sig selv, men omgivelsernes håndtering, eller mangel på samme, der former barnet oplevelse. Derfor anses det for nødvendigt at anlægge et bredere teoretisk perspektiv, hvor tvedydigt tab ses i samspil med de sociale og psykologiske mekanismer der præger barnets liv i en dansk kontekst. Ydermere anses det, at både forskning, politik og praksis i langt højere grad må rette opmærksomhed mod denne gruppe børn og udvikle instanser, der tager højde for både det emotionelle og det relationelle aspekt af deres sorg. Der er behov for trygge rum, hvor disse børn kan dele deres oplevelser uden skam og hvor sorgen af tabet, får lov til at eksistere, uden tavshed.

Pensumoppgørelse

Aaron, L., & Dallaire, D. H. (2010). Parental Incarceration and Multiple Risk Experiences: Effects on Family Dynamics and Children's Delinquency. *Journal of Youth and Adolescence*, 39(12), 1471–1484. <https://doi.org/10.1007/s10964-009-9458-0> 13 sider

Andersen, L. B., & Boolsen, M. W. (2015). *Hypotesetest*. I M. H. Jacobsen, K. Lippert-Rasmussen & P. Nedergaard (Red.), *Videnskabsteori i statskundskab, sociologi og forvaltning* (3. udg., p. 37- 67). Hans Reitzels Forlag. 30 sider

Andersen, L.H., Fallesen, P., & Wildeman, C. (2018). *Indsat far - udsat barn? VIVE - Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd*. <https://www.vive.da/da/udgivelser/indsat-far-udsat-barn-mxjk4jv4/> 127 sider

Bocknek, E. L., Sanderson, J., & Britner, P. A. (2009). Ambiguous loss and post-traumatic stress in school-age children of prisoners. *Journal of Child and Family Studies*, 18(3), 323-333. <https://doi.org/10.1007/s10826-008-9233-y> 10 sider

Boss, P. (1999). *Ambiguous Loss: Learning to Live with Unresolved Grief* (1st ed.). Harvard University Press. 156 sider

Boss, P. (1999). *Insights: ambiguous loss: living with frozen grief*. The Harvard Mental Health Letter, 16(5), 4–6. 3 sider

Boss, P. (2010). *The trauma and complicated grief of ambiguous loss*. *Pastoral Psychology*, 59(2), 137-145. doi: <https://doi.org/10.1007/s11089-009-0264-0> 8 sider

Cikara, M., Bruneau, E., Van Bavel, J. J., & Saxe, R. (2014). Their pain gives us pleasure: How intergroup dynamics shape empathic failures and counter-empathic responses. *Journal of Experimental Social Psychology*, 55, 110–125. <https://doi.org/10.1016/j.jesp.2014.06.007> 15 sider

Condry, R. (2007). *Families Shamed: The Consequences of Crime for Relatives of Serious Offenders*. Willan Publishing. Kap 3, p. 70-103 33 sider

D'Antonio J. (2011). *Grief and loss of a caregiver in children: a developmental perspective*. *Journal of psychosocial nursing and mental health services*, 49(10), 17–20. <https://doi.org/10.3928/02793695-20110802-03> 4 sider

Doka, K. J. (1987). *Silent sorrow: Grief and the loss of significant others*. *Death Studies*, 11(6), 455-469. <https://doi.org/10.1080/07481188708252992> 14 sider

Doka, K., Bryant, C. D., & Peck, D. L. (2009). *Disenfranchised Grief*. In *Encyclopedia of Death and the Human Experience* (Vol. 1, pp. 378–381). SAGE Publications, Inc. <https://doi.org/10.4135/9781412972031.n122> 4 sider

FOSTER, H., & HAGAN, J. (2015). *MATERNAL AND PATERNAL IMPRISONMENT AND CHILDREN'S SOCIAL EXCLUSION IN YOUNG ADULTHOOD*. The Journal of Criminal Law & Criminology, 105(2), 387–429. 48 sider

Frost, N. (2021). *Qualitative Research Methods in Psychology : Combining Core Approaches* (Second edition.). Open International Publishing Limited. 99-121. 23 sider

Goffman, E. (1963). *Stigma: Notes on the management of spoiled identity*. London: Penguin books. Kap. 1, p. 11-31. 20 sider

Johnson, E. I., & Easterling, B. (2012). *Understanding unique effects of parental incarceration on children: Challenges, progress, and recommendations*. *Journal of Marriage and Family*, 74(2), 342-356. <https://doi.org/10.1111/j.1741-3737.2012.00957.x> 14 sider

Järvinen, M., & Mik-Meyer, N. (2017). *Kvalitativ analyse : syv traditioner*. (1. udgave.). Hans Reitzel. (p. 233-273) 40 sider

King, K. M., Delgado, H. (2020) *Losing a Family Member to Incarceration: Grief and Resilience*, *Journal of loss and trauma*, 2021, vol. 26, No. 5, 436-450. DOI: [10.1080/15325024.2020.1816753](https://doi.org/10.1080/15325024.2020.1816753) 14 sider

King, K., Whiting, P., Toone, D., & Blount, T. (2024). *How adult children of incarcerated parents experience ambiguous loss*. *Family Process*, 63(4), 2347–2366. <https://doi.org/10.1111/famp.13000> 19 sider

Kriminalforsorgen. (2024). *Tusindvis af børn har forældre i fængsel - nyt materiale skal hjælpe*. (p. 3-40) Hentet fra: <https://www.ft.dk/samling/20211/almindel/reu/bilag/17/2462840.pdf> 37 sider

Miller, K. M. (2006). p. 478. *The impact of parental incarceration on children: An emerging need for effective interventions*. *Child & Adolescent Social Work Journal*, 23(4), 472–486. <https://doi.org/10.1007/s10560-006-0065-6> 14 sider

Miller, H. V., & Barnes, J. C. (2015). *The Association Between Parental Incarceration and Health, Education, and Economic Outcomes in Young Adulthood*. *American Journal of Criminal Justice*, 40(4), 765–784. <https://doi.org/10.1007/s12103-015-9288-4> 19 sider

Morgan-Mullane, A. (2023). *An Integrative Approach to Clinical Social Work Practice with Children of Incarcerated Parents: A Clinician's Guide* (1st ed.). Springer International Publishing AG. <https://doi.org/10.1007/978-3-031-28823-4> Kap 1,2,3 p. 3-135 132 sider.

Murray, J., Farrington, D. P., & Sekol, I. (2012). *Children's Antisocial Behavior, Mental Health, Drug Use, and Educational Performance After Parental Incarceration: A Systematic Review and Meta-Analysis*. *Psychological Bulletin*, 138(2), 175–210. <https://doi.org/10.1037/a0026407> 35 sider

UGGEN, C., & McELRATH, S. (2014). *PARENTAL INCARCERATION: WHAT WE KNOW AND WHERE WE NEED TO GO*. The Journal of Criminal Law & Criminology, 104(3), 597–604. 8 sider

SAVN. (2023) *Børn og unge med en forælder i fængsel*.
<https://www.savn.dk/pdagog>

Scharff Smith, P., & Jakobsen, J. (2014). *Når staffen rammer - børn med fængslede fædre*. København: Jurist- og Økonomforbundets Forlag. 126 sider

Simonsen, E., & Møhl, B. (2017). *Grundbog i psykiatri*. (2. udgave.). Hans Reitzel. p. 51 1 side

Svend, M. (2016). *Etiske dilemmaer i kvalitativ forskning*. I Brinkmann, S & Tanggaard, L. (Red.), *Kvalitative metoder - en grundbog* (p. 457-470). Hans Reitzels Forlag. 13 sider

Zaki, J., & Cikara, M. (2015). *Addressing Empathic Failures*. *Current Directions in Psychological Science* : A Journal of the American Psychological Society, 24(6), 471–476. <https://doi.org/10.1177/0963721415599978> 7 sider

I alt: 973

Referenceliste

American Psychological Association. (2020). Ethical principles of psychologist and code of conduct. <https://www.apa.org/ethics/code>

Andersen, L. B., & Boolsen, M. W. (2015). *Hypotesetest*. I M. H. Jacobsen, K. Lipert-Rasmussen & P. Nedergaard (Red.), Videnskabsteori i statskundskab, sociologi og forvaltning (3. udg., p. 37- 67). Hans Reitzels Forlag.

Andersen, L.H., Fallesen, P., & Wildeman, C. (2018). *Indsat far - udsat barn?* VIVE - Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd. <https://www.vive.da/da/udgivelser/indsat-far-udsat-barn-mxjk4jv4/>

Bocknek, E. L., Sanderson, J., & Britner, P. A. (2009). *Ambiguous loss and post-traumatic stress in school-age children of prisoners*. *Journal of Child and Family Studies*, 18(3), 323-333. <https://doi.org/10.1007/s10826-008-9233-y>

Boss, P. (1999). *Ambiguous Loss: Learning to Live with Unresolved Grief* (1st ed.). Harvard University Press.

Boss, P. (2010). *The trauma and complicated grief of ambiguous loss*. *Pastoral Psychology*, 59(2), 137-145. doi: <https://doi.org/10.1007/s11089-009-0264-0>

Cikara, M., Bruneau, E., Van Bavel, J. J., & Saxe, R. (2014). *Their pain gives us pleasure: How intergroup dynamics shape empathic failures and counter-empathic responses*. *Journal of Experimental Social Psychology*, 55, 110–125. <https://doi.org/10.1016/j.jesp.2014.06.007>

Condry, R. (2007). *Families Shamed: The Consequences of Crime for Relatives of Serious Offenders*. Willan Publishing.

Doka, K. J. (1987). *Silent sorrow: Grief and the loss of significant others*. *Death Studies*, 11(6), 455-469. <https://doi.org/10.1080/07481188708252992>

Doka, K., Bryant, C. D., & Peck, D. L. (2009). *Disenfranchised Grief*. In *Encyclopedia of Death and the Human Experience* (Vol. 1, pp. 378–381). SAGE Publications, Inc. <https://doi.org/10.4135/9781412972031.n122>

Frost, N. (2021). *Qualitative Research Methods in Psychology : Combining Core Approaches* (Second edition.). Open International Publishing Limited.

Goffman, E. (1963). *Stigma: Notes on the management of spoiled identity*. London: Penguin books. Kap. 1, p. 11-31.

Järvinen, M., & Mik-Meyer, N. (2017). *Kvalitativ analyse : syv traditioner*. (1. udgave.). Hans Reitzel. (p. 233-273)

Kriminalforsorgen. (2024).

Tusindvis af børn har forældre i fængsel - nyt materiale skal hjælpe.

Hentet fra: <https://www.ft.dk/samling/20211/almindel/reu/bilag/17/2462840.pdf>

Miller, K. M. (2006). *The impact of parental incarceration on children: An emerging need for effective interventions*. Child & Adolescent Social Work Journal, 23(4), 472–486. <https://doi.org/10.1007/s10560-006-0065-6>

SAVN. (2023) *Børn og unge med en forælder i fængsel*.

<https://www.savn.dk/pdagog>

Scharff Smith, P., & Jakobsen, J. (2014). *Når staffen rammer - børn med fængslede fædre*. København: Jurist- og Økonomforbundets Forlag.

Simonsen, E., & Møhl, B. (2017). *Grundbog i psykiatri*. (2. udgave.). Hans Reitzel. p. 51

Svend, M. (2016). *Etiske dilemmaer i kvalitativ forskning*. I Brinkmann, S & Tanggaard, L. (Red.), *Kvalitative metoder - en grundbog* (p. 457-470). Hans Reitzels Forlag.

Zaki, J., & Cikara, M. (2015). *Addressing Empathic Failures*. *Current Directions in Psychological Science* : A Journal of the American Psychological Society, 24(6), 471–476. <https://doi.org/10.1177/0963721415599978>

Podcast afsnit:

SAVN. (2024, 17. april). 19-årige Tobias: ”Det er svært at besøge sin far i fængslet” (Afsnit 17) [Lydpodcast-afsnit]. I SAVN - Børn og pårørende til indsatte. <https://savn.dk/19-aarige-tobias-bryder-tabu>

SAVN. (2024, 18. september). Michalas mand sidder i fængsel: ”Dine børn finder altid ud af det, så du kan lige så godt være ærlig”. (Afsnit 18) [Lydpodcast-afsnit]. I SAVN - Børn og pårørende til indsatte. <https://open.spotify.com/episode/34dTHkrP1ZAMMjZHqyl9t>

SAVN. (2025, 20. februar). Cecilie voksede op med en fængslet far: ”Du skal ikke hade dig selv for noget, andre har gjort”. (Afsnit 19) [Lydpodcast-afsnit]. I SAVN - Børn og pårørende til indsatte. <https://open.spotify.com/episode/7irSYyFHnNazH4ZkyOWQobn>